

Zinejournalismin tulkintaa tekstianalyysin keinoin

Eetu Tuominen

Tekijä(t) Eetu Tuominen	
Koulutusohjelma Journalismin koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Zinejournalismin tulkintaa tekstianalyysin keinoin	Sivu- ja liitesivumäärä 36+6
<p>Tässä opinnäytetyössä tarkastelin kahden suomalaisen 80-luvun alussa ilmestyneen punklehden, Aivopesun ja Hilseen, sisältöä tekstianalyysin keinoin. Tekstianalyysissa tekstistä osoitetaan kirjoittajan tekemiä valintoja ja niiden merkityksiä tarkastelemalla sanavalintoja ja muita ilmaisutapoja yksittäisten sanojen tarkkuudella tai kokonaisuuksia käsitellen.</p> <p>Zine-lehtien eli omaehtoisesti valmistettujen fanilehtien sisältö muistuttaa lehtien ulkoasua. Lehdet ovat usein käsin taitettuja ja käsin kirjoitettuja sekä sisältävät liimattuja ja valokopioituja osia. Samaan tapaan myös tekstisisällössä korostuu normien vastaisuus, tee-se-itse-henki sekä vapaamuotoisuus. Aineisto on kieleltään monimuotoista ja perinteisestä journalismista poikkeavaa. Pienien levikkimäärien ja yhtenäisen kohderyhmän johdosta lukijaa voidaan puhutella mielipideteksteissä suoraan ja sisäpiirin vitsejä esiintyy aineistossa paljon.</p> <p>Analysoin tutkimuksessani yhtä pääkirjoitusta, yhtä pakinaa sekä yhtä henkilöjuttua toimittajan asiantuntijuuden ilmenemisen, ironian ja sarkasmin käytön sekä kerronnan muotojen osalta. Opinnäytetyön lopussa pohdin aineistoani yhdistäviä ja erottavia tekijöitä, sekä punklehtien sisältöä verrattuna valtavirran rock-journalismiin.</p> <p>Analyysini mukaan punklehtien ilmaisutapojen kirjo ja tekstilajivalikoima on valtavirran rock-journalismiin verrattuna laajempi. Aineistosta tekstillisiksi erityispiirteiksi nousivat esimerkiksi sarkasmin käyttö tehokeinona, kohdeyleisön suora puhuttelu sekä kulttuurillisten viittausten ja erityistermien käyttö kirjoittajan asiantuntijuuden vahvistamiseksi. Käyttämäni aineisto edustaa vain pientä osaa zine-julkaisuista, joten tämän opinnäytetyön tuloksia ei voida yleistää koko kenttää kuvaaviksi.</p>	
Asiasanat Punk, zine-julkaisu, tekstianalyysi, pienlehdet, kulttuurijournalismi	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Motiivi	1
1.2	Tavoite ja tutkimuskysymykset	2
2	Tietoperusta	3
2.1	Punk-kulttuuri Suomessa	3
2.2	Zine-julkaisut ja pienlehdet	4
2.3	Kulttuurijournalismi	5
2.4	Tekstianalyysi	6
3	Menetelmien ja aineiston esittely	8
3.1	Tekstianalyysi tutkimusmenetelmänä	8
3.2	Aineisto	9
3.2.1	Aivopesu	10
3.2.2	Hilse	11
4	Tekstianalyysit	13
4.1	Aivopesu 5 – Pääkirjoitus? (kirjoittajan asiantuntijuus ja sarkasmin hyödyntäminen tehokeinona)	13
4.1.1	Pääkirjoituksen konteksti	14
4.1.2	Valinnat ja merkitykset	15
4.2	Hilse 2/80 – Johdatus typeryyteen ja sen uusaikalaisiin (Jyrki Lehtolan pakina) .	17
4.2.1	Pakinan konteksti	17
4.2.2	Tekstilajista ja sen ilmenemistavoista	18
4.2.3	Pakinan tehokeinoja	20
4.3	Hilse 2/80: ”John Fogerty paljastaa – pidän Torvisesta!” – henkilöjutun kerrontaa punklehden tapaan	22
4.3.1	Kerronnan muodot Torvinen-jutussa	23
4.4	Tulokset	29
5	Pohdintaa ja johtopäätöksiä	31
5.1	Tutkimuksen merkittävyys ja omat johtopäätökseni	31
5.2	Oman oppimisen ja tutkimuksen onnistumisen arviointi	32
	Lähteet	34
	Liitteet	1
	Liite 1: Hilse 2/80: John Fogerty paljastaa – Pidän Torvisesta! (Miettinen 1980, 15–20)	1

1 Johdanto

Tutkin tässä opinnäytetyössä zine-julkaisujen joukkoon kuuluvien 1980-luvun alun suomalaisten punklehtien tekstillisiä erityispiirteitä tekstianalyysin keinoja hyödyntäen. Johdannossa kerron, miksi olen valinnut punklehdet tutkimuskohteekseni ja mitkä ovat tutkimukseni tavoitteet.

1.1 Motiivi

Punk-kulttuuri on ollut tärkeä osa nuoruuttani ja aikuisuuttani. Soitan useassa tavalla tai toisella punkiin kytkeytyvässä yhtyeessä, monet ystäväistäni ovat punkkareita ja vietän suuren osan vapaa-ajastani punk-kulttuuriin kytkeytyvissä paikoissa, kuten Helsinginkadulla sijaitsevassa aktiivisena keikkapaikkana toimivassa Lepakkomiehessä, treenikämpillä tai punkkarien kotona.

Sekä ystäväni että minä olemme kasvaneet 2000-luvulla, jonka aikana punk ei ole muutamaa väläystä lukuun ottamatta ollut valtavirtaa. Mietinkin usein, mikä saa minut ja koko laajan tuttavapiirini raahautumaan viikosta toiseen keikoille, joissa parikymmentä katsojaa todistaa kuulon suojausta vaativaa meteliä tuottavia hikisiä nuoria aikuisia heilumassa lavalla? Mikä saa lämpimän keskioluen maistumaan siedettävältä tasaisin väliajoin? Mikä saa minut ja yhdeksän ystävääni matkustamaan vanhemmilta lainatuilla autoilla toiseen päähän Suomea esiintymään vailla takeita kiinnostuneesta yleisöstä tai rahallisten kustannusten korvaamisesta?

Vastaus on yksinkertaisimmillaan lyhyt ja ytimekäs: punk. 1970-luvun loppupuolella Suomeen ja ympäri maailmaa rantautunut kulttuuri-ilmio, musiikkityyli ja elämäntapa. Punk on yhteisö ja se on vaihtoehtoinen ja tasa-arvoisen helppo tapa tehdä asioita omalla tyylillään. Suomessa punk nousi merkittäväksi ilmiöksi Eppu Normaalin ja Pelle Miljoonan kaltaisten menestysyhtyeiden ja artistien avulla. Samaan aikaan se onnistui kuitenkin pysymään myös vaihtoehtokulttuurin edustajana, tee-se-itse-ajattelun ja normien rikkomisen alustana monille nuorille.

Tässä opinnäytetyössä käsittelen punk-kulttuurin journalistista sivutuotetta, zine-julkaisuja. Zinejä, eli omaehtoisesti tuotettuja, itsenäisesti julkaistuja pienlehtiä julkaistaan edelleen sekä painettuna että verkossa. Zinet toimivat punk-kulttuurin viestinviejänä. 70- ja 80-lukujen taitteessa zine-julkaisujen sivuilta löydettiin uusia artisteja, käytiin kirjeenvaihtoa ja myytiin levyjä. Suomalaisten punklehtien tekijöinä toimivat usein nuoret, jotka tuottivat

lehden sisällön, vastasivat ulkoasusta ja taitosta, pakkasivat lehdet postitusta varten ja kuljettivat lehdet itse lähimpään postitoimistoon.

1.2 Tavoite ja tutkimuskysymykset

Omaehtoisesta tekotavasta johtuen myös lehden tekstisisältö on valtamediasta poikkeavaa. Tämän tutkimuksen tavoitteena ei ole muodostaa yleiskuvaa suomalaisten 80-luvun alussa ilmestyneiden zine-julkaisujen tekstillisistä piirteistä, vaan tulkita tekstianalyysin keinoin muutamia valitsemiani esimerkkejä zine-julkaisujen tekstisisällöstä. Olen valinnut tutkimusaineistoksi kolme eri tekstilajea edustavaa juttua kolmesta eri punklehden numerosta.

Nämä Hilse- ja Aivopesu-zineissä julkaistut jutut valikoituivat aineistoksi Oranssi ry:n pienlehtiarkiston kasaamisesta vastanneen Juho Hännisen avustuksella. Hilse ja Aivopesu edustavat sekä oman tutkimukseni että Hännisen suositusten perusteella suomalaisten zine-julkaisujen kärkeä tunnettavuutensa ja tekstisisältöjensä monipuolisuuden osalta.

Ennen tutkimuksen alkua määritin yleisluontoisen tutkimustehtävän, zine-julkaisujen tekstillisten erityispiirteiden hahmottamisen tekstianalyysin avulla. Kolmesta erilaisesta analyysistä johtuen tutkimuskysymyksiä on useita, mutta kaikki niistä liittyvät suomalaisen zinejournalismin tekstisisältöjen tulkintaan. Tutkimuskysymysten käyttö mahdollistaa tekstien muutamien erityispiirteiden tarkemman analysoinnin laajan ja mahdollisesti päämäärättömän havainnoinnin sijaan. Tätä metodologia käyttäen tutkimus voi tuottaa edes jonkinlaisen tuloksen.

Tutkimuskysymykseni on: minkälaisia erityispiirteitä zine-teksteillä on. Lähestyn tutkimuskysymystä vastaamalla seuraaviin alakysymyksiin:

- Miten toimittajan asiantuntijuus ilmenee tekstistä?
- Miten sarkasmia ja ironiaa käytetään tekstillisinä tehokeinoina?
- Minkälaisia kerronnan muotoja aineistossa esiintyy?

Tutkimuskysymyksiin vastaamisen lisäksi tavoitteenani on muodostaa jonkinlainen yleiskuva aineiston tekstillisistä erityispiirteistä. Aineiston rajallisuudesta johtuen tuloksiani ei voi yleistää koskemaan esimerkiksi koko suomalaista zinejournalismia. Kerron kuitenkin tämän opinnäytetyön viimeisessä luvussa havaintojani tekstien yhtäläisyyksistä ja eroista sekä vertaan aineistosta havaitsemiani piirteitä valtaviiran rockjournalismiin.

2 Tietoperusta

Tietoperustan alussa esittelen punk-kulttuurin historiaa Suomessa. 1970- ja 80-lukujen vaihteessa voimissaan ollut punk-liike, johon tämän opinnäytetyön aineistona käytettävät zine-julkaisut liittyvät, kaipaa lähempää tarkastelua ennen tutkimukseni esittelyä. Esittelen lyhyesti sekä punk-kulttuurin vaiheita Suomessa, että aineistonani toimivien punklehtien roolia suomalaisessa punk-kulttuurissa.

Ennen zine-julkaisujen kielellisten erityispiirteiden analysointia on syytä määritellä mikä zine-julkaisu on. Lisäksi zine-julkaisua määritellessä on mielestäni välttämätöntä määritellä myös käsite pienlehti. Nämä kaksi itsenäisesti julkaistun toimituksellisen materiaalin muotoa ovat hyvin lähellä toisiaan, ja molempien ympärillä liikkuu samankaltaisia ilmiöitä ja toimintatapoja. Aineistonani toimivat punklehdet Aivopesu ja Hilse käsittelevät punk-kulttuuria, joten niiden sisältöä voidaan pitää kulttuurijournalismina. Tästä syystä esittelen tässä opinnäytetyössä lyhyesti myös kulttuurijournalismin tunnuspiirteitä. Tietoperustan lopussa esittelen tekstianalyysin tutkimusmenetelmänä.

2.1 Punk-kulttuuri Suomessa

Kimmo Miettisen kirjassa Suomipunk 1977–1981 (2021) suomalaiset punkvaikuttajat kertovat punk-kulttuurin rantautumisesta Suomeen 70-luvun loppupuolella. Miettisen mukaan punkrockin toi Suomeen aluksi yleistynyt ulkomaanmatkailu, erityisesti Interrail-matkailu Euroopassa sekä Englannissa järjestetyt kielikurssit, joiden avulla Lontoossa tapahtuneeseen uuteen ilmiöön pääsi tutustumaan paikan päälle. Englantilainen musiikkimedia, erityisesti NME, Melody Maker, Sounds ja ZigZag -lehdet, käsitelivät punk rockia jo varhaisessa vaiheessa. Moni Miettisen kirjaansa haastattelema musiikkivaikuttaja kertoo lukeneensa englantilaislehtiä 70-luvun aikana. (Miettinen 2021, 8–10 %.)

Miettisen haastatteleminen musiikkivaikuttajien mukaan punk toimi vastavoimana Suomessa 70-luvulla suosioon nousseelle progressiiviselle rockille. Haastavat sävellykset ja pitkät kappaleet korvattiin lyhyemmällä ja yksinkertaisemmalla ilmaisulla. Miettisen haastatteleman Sidi Vainion mukaan punk oli myös enemmän kuin musiikkia. Kulttuuriin kuului musiikin lisäksi Lepakon ja Kill Cityn tapaisia kokoontumipaikkoja, jotka muodostuivat tärkeäksi osaksi nuorison elämää. (Miettinen 2021, 31 %.)

Sekä Lepakko että Kill City olivat vallattuja taloja, joista muodostui nuorison omaehtoisia kulttuurikeskuksia. Entinen maalivarasto, sittemmin alkoholistien yömajana nimellä

Liekkihotelli toiminut Lepakko vallattiin heinäkuussa 1979. Interrail-matkailun yleistyttyä monet nuoret olivat tutustuneet Euroopassa perustettuihin vaihtohtoklubeihin- ja baareihin, joita toimi vallatuissa taloissa esimerkiksi Lontoossa ja Amsterdamissa. Vastaavanlaisia tiloja kaivattiin 70-luvun lopulla myös Suomeen. (Mikola 2008, 17.)

Miettisen mukaan on väitetty, että punk oli Suomessa suhteellisesti isompi kuin missään muualla maailmassa, Iso-Britannia pois lukien. Suomessa punklevyt pääsivät myydyimpien levyjen listoille ja yhtyeet esiintyivät suurilla festivaaleilla, musiikkimedia esitteli punkyhtyeitä laajasti ja punklehti Hilseen levikki oli suuri. (Miettinen 2021, 80 %.)

Miettisen haastatteleman Helsingin entisen apulaiskaupunginjohtaja Pekka Saurin mukaan suosioon Suomessa vaikutti useampi asia. Muun muassa Hector, Juice Leskinen ja Dave Lindholm olivat vakiinnuttaneet suomenkielisen rockin aseman musiikkimarkkinoilla, ja sama yleisö siirtyi punkyhtyeiden pariin. Lisäksi yleinen vaurastuminen 70-luvun lopulla mahdollisti nuorille soitinten ja muiden bändin perustamiseen tarvittavien varusteiden hankkimisen. Pienlehdentekijä Mika Junna kertoo sosiaalisen tilauksen vaikuttaneen punkin suosioon Suomessa. Junnan mukaan niin Yleisradio, kulttuuri kuin politiikkakin olivat 70-luvun loppupuolen Suomessa seisahtaneita, ja nuoriso kaipasi jotain uutta. (Miettinen 2021, 80–81 %.)

Zinet olivat olennainen osa Suomen punk-kulttuuria. Musiikkivaikuttaja ja tietokirjailija Jukka Junttilan mukaan ainoa punkbändit huomioinut valtamedia oli musiikkilehti Soundi. Kuukausittain ilmestynyt lehti ei kuitenkaan riittänyt uusien bändien tiedotuskanavaksi tai pienlevy-yhtiöiden ilmoitusalueksi yksin. Pienlehtien kautta levisi tietoa niistä yhtyeistä, joita ei vielä yleisesti tunnettu. Lisäksi lehtien ympärille muodostui kirjeenvaihtoverkosto, jossa zinentekijät vaihtelivat julkaisujaan keskenään ja pienlevy-yhtiöt saattoivat myydä uusia julkaisujaan suoraan kuuntelijoille. (Miettinen 2021, 50 %.)

Suomessa punk oli siis samaan aikaan valta- ja vaihtohtokulttuuria. Suurimmat yhtyeet nousivat levymyyntilistoille ja festivaalien lavoilta. Samaan aikaan maan alla vallattiin taloja yhteiskäyttöön, tuotettiin vaihtoehtoista musiikkimediaa ja omaehtoista underground-kulttuuria.

2.2 Zine-julkaisut ja pienlehdet

Bartel kuvaa zine-julkaisuja käytännössä pieniksi, itsenäisesti julkaistuiksi aikakauslehdiksi. Ne ovat usein, mutta eivät aina, yhden toimittajan tekemiä. Zine-julkaisujen jakelu tapahtuu yksilöiden ja kollektiivien muodostaman verkoston avulla. Kaikkia zine-julkaisuja yhdistää niiden olemassaolon tarkoitus: intohimo voitontavoittelun sijaan. (Bartel 2004, 1.)

Zine-julkaisut ovat muodoltaan monipuolisia. Kaupallisilla aikakauslehdillä on usein selkeä rakenne sekä ulkoasu, kun taas zine-julkaisuista puuttuu tarkoituksenomaisesti muodollinen ja funktionaalinen koheesio (Bartel 2004, 2).

Bartel erottaa toisistaan myös perinteiset zine-julkaisut ja e-zinet. Internetin välityksellä luettavissa olevat e-zinet voivat olla sisällöltään samanlaisia kuin painetut zine-julkaisut, mutta Bartelin mukaan zine-julkaisijan halu tehdä fyysinen, kosketettavissa oleva asia erottaa perinteiset zinet sähköisistä vastineistaan. Zine-kulttuuriin kuuluu paperi ja liima, nitojat, lanka ja muste, ei html-tunnisteet tai linkit. (Bartel 2004, 2.)

Zine-julkaisut voidaan lukea myös pienlehtien joukkoon. Hotokan (2005, 2) mukaan pienlehdet ovat muiden kuin ammattilaisten tuottamia, taloudellista tulosta tavoittelemattomia medioita. Näihin kuuluvat esimerkiksi urheiluseurojen ja harrastusyhdistysten lehdet sekä muut yhdistysten ylläpitämät julkaisut.

Bartelin tekemä ero sähköisten ja painettujen zine-julkaisujen välillä erottaa zine-kulttuurin omaksi pienlehtimaailman alalajikseen. Tulkintani mukaan laajemmassa pienlehtikulttuurissa lehden sisältö ja julkaistavaksi haluttavat aiheet ovat pääosassa. Zine-kulttuurissa julkaisutavalla ja fyysisellä tuotteella, itse lehdellä, on suurempi merkitys.

2.3 Kulttuurijournalismi

Kuutin mukaan kulttuurijournalismia voidaan pitää laajasti määriteltynä journalismin erityisalueena. Tämän laajan määritelmän mukaan kaikki toimituksen eri osastot voidaan nähdä työskentelevän omalla journalismin aluelohkollaan, tässä tapauksessa kulttuurijournalismin parissa. (Kuutti 2012, 69.)

Kulttuurilehdet keskittyvät usein yhteen kulttuurin osa-alueeseen. Osa-alueita voivat olla esimerkiksi taiteen eri muodot, kuten teatteri, elokuvat, kuvataiteet, kirjallisuus ja tanssi (Kukkonen, Raatikainen 2014, 3).

Punklehtien voidaan nähdä keskittyvän yhteen aihealueeseen samalla tavalla kuin kulttuurilehtien. Aihealueen määritelmä on punklehdistä puhuttaessa kuitenkin haastavampi. Esimerkiksi punkkulttuuria voi pitää julkaisun teemana, mutta onko siitä selkeästi määriteltäväksi aihealueeksi? Pelkästään punkmusiikkiin keskittyvä zine-julkaisu on puolestaan aihealueeltaan selkeästi määriteltävissä.

On väitetty, että suomalaisen median kulttuurisivut ovat kutistuneet ja muuttuneet viihdeorientoidummiksi ajan saatossa. Tämän seurauksena aikaisemmin korkeakulttuuriin painottunut kulttuurijournalismi ja taidekriittikki on romahtanut niin tasoltaan kuin määrältään suomalaisissa sanomalehdissä. (Hellman & Jaakkola 2011, 784.)

Kulttuurijournalismia voidaan siis pitää jossain määrin kaksijakoisena journalismin alalajina. Perinteinen taidekriittikki ja asema korkeakulttuurin äänenkannattajana ovat alan perusta, joka on alkanut murenemaan viime vuosikymmeninä. Toisaalta kulttuurijournalismin on ollut pakko muuntua samaan tahtiin kuin kulttuuri itsessään on muuttunut.

Punklehtiä voidaan jossain määrin pitää myös perinteisen kulttuurijournalismin vastavoimana. Porvarillista estetiikkaa halveksutaan punklehdissä avoimesti, ja korkeakulttuurin sijaan korostetaan alakulttuurin osa-alueita. Punklehdet omaavat kuitenkin monia kulttuurijournalismin piirteitä, tärkeimpänä sen, että punklehdet käsittelevät kulttuuria jossain muodossa.

Tekijöidensä aatemaailman vuoksi punklehtiä on haastava pitää täysipainoisena osana kulttuurijournalismia sen perinteisessä merkityksessä, johon kuuluu asema taiteiden ja korkeakulttuurin äänenkannattajana. Mikäli kulttuurijournalismia tarkastellaan yksinkertaisemmin, kulttuuriin keskittyvänä journalismin osa-alueena muiden erityisosastojen kuten rikostoimituksen tai urheilutoimituksen rinnalla, näen punklehdet osana kulttuurijournalismin kenttää.

2.4 Tekstianalyysi

Tekstianalyysi on Heikkisen (2020, luku johdanto) mukaan valintojen erittelyä, joka perustuu tutkimukseen. Tekstianalyysissa osoitetaan sekä millaisia merkityksiä kielenkäytöllä voidaan saada aikaan että miten näitä merkityksiä synnytetään.

Tekstianalyysi pureutuu yksinkertaisimmillaan tekstin sisältöön sanatasolla; esimerkiksi montako sanaa, käsitettä tai termiä tekstissä esiintyy ja miten ne liittyvät toisiinsa

(Heikkinen 2020, luku 1.3). Tämän opinnäytetyön osalta merkityksellisempää on kuitenkin kontekstin, valintojen, merkityksen, ideologian ja tekstilajien analysointi.

Konteksti voi viitata kielenulkoisiin ja kieltä selittäviin asioihin, kuten kulttuuriin, sukupuoleen, ikään ja ammattiin. Lisäksi teksti voidaan asettaa kontekstiin myös tekstien maailmassa. Tätä intertekstuaalisuudeksi kutsuttua tekstien välistä suhdetta voidaan tarkkailla avoimen ja perustavan intertekstuaalisuuden osalta. (Heikkinen 2020, luku 1.4.)

Avointa intertekstuaalisuutta edustavat esimerkiksi siteeraaminen ja referointi. Perustavaa intertekstuaalisuutta sen sijaan muun muassa tekstin suhteet muihin saman genren teksteihin, muihin genreihin sekä erilaisiin diskursseihin. Heikkisen mukaan diskurssit voidaan tekstianalyysin yhteydessä ymmärtää tiettyyn teemaan liittyvinä merkityskimppuina, esimerkiksi ympäristödiskurssi tai kilpailukykydiskurssi. (Heikkinen 2020, luku 1.4.)

Valinnat liittyvät tekstianalyysissä merkityksiin. Heikkisen mukaan tekstianalyysi on pohjimmiltaan merkitysten analysointia, ja tekstianalyysi näyttää, mitä on valittu ja millaisia merkityksiä valinnat tuottavat tekstiin. Teksteistä on tulkittava niin tarkoitettuja kuin tulkittuja merkityksiä; sanojen sanakirjamerkityksiä sekä niiden todellisia käyttömerkityksiä. (Heikkinen 2020, luku 1.5.)

Tekstilajit eli genret ovat Heikkisen kuvailemassa tekstianalyysissä tekstijoukkoja, joihin kuuluvilla teksteillä on yhteinen päämäärä. Lukijat ja tekijät, eli diskurssiyhteisöön kuuluvat ihmiset, tunnistavat päämäärän. (Heikkinen 2020, luku 1.6.)

Kokonaisuudessaan tekstianalyysi on siis tekstin merkitysten osoittamista tekstistä tieteellisten työkalujen avulla. Tekstistä etsitään esimerkiksi kielikuvia, viittauksia, johtopäätöksiä sekä tulkintoja ja ne ankkuroidaan tekstipintaan, tekstissä näkyviin valintoihin (Heikkinen 2020, luku 2).

3 Menetelmien ja aineiston esittely

Käytän tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä tekstianalyysia. Olen valinnut työskentelytavan, jossa käyn aineiston läpi yksi teksti kerrallaan ja vastaan kuhunkin tekstiin liittyvään tutkimuskysymykseen osoittamalla tekstistä siihen liittyviä piirteitä. Tämä työskentelytapa valikoitui, koska se on mielestäni paras tapa hahmottaa kunkin tekstin itsenäisiä erityispiirteitä.

Päädyn useampaan erilliseen tutkimuskysymykseen, koska halusin tutustua erilaisiin teksteihin. Eri tekstityypit kattava tutkimuskysymys olisi ollut liian laaja mahdollistamaan merkityksellisten tulosten saamisen.

Päälähteeksi tekstianalyysin tekemiseen valitsin Vesa Heikkisen teoksen *Tekstianalyysi* (2020). Valitsin Heikkisen teoksen päälähteekseni, koska se on tuorein löytämäni tekstianalyysia käsittelevä teos. Teoksen alkupäässä on tiivis tietopaketti liittyen tekstianalyysin lähtökohtiin ja työkaluihin. Nämä Heikkisen esittelemät työkalut toimivat minun tutkimukseni lähtökohtana ja tärkeimpänä apuvälineenä.

3.1 Tekstianalyysi tutkimusmenetelmänä

Tässä opinnäytetyössä tekstianalyysin työkaluja hyödynnetään osoittamaan tietoperustassani mainittuja merkityksiä; valintoja, kielikuvia, viittauksia, johtopäätöksiä ja tulkintoja zine-julkaisujen teksteistä. Lisäksi tekstin analysointi asettaa zine-julkaisujen tekstit paikalleen niin kulttuurijournalismin genressä kuin yksittäisiin teksteihin liittyvien diskurssien joukossa. Näitä diskursseja voivat olla esimerkiksi ilmestymisajan poliittinen ilmapiiri tai alakulttuurien vastakkainasettelu.

Analysoin kolmea valitsemaani tekstiä kolmesta eri näkökulmasta. Lisäksi määritän jokaisen tekstin jonkin tekstilajin edustajaksi analyysin avulla ja asetan tekstit kontekstiin analyysin ja loppupohdintojeni helpottamiseksi.

Aivopesu-zinen viidennessä numerossa ilmestynyttä pääkirjoitusta käsittelem toimittajan asiantuntijuuden ja sarkasmin tehokeinona hyödyntämisen näkökulmista. Tarkat tutkimuskysymykseni ensimmäisen tekstin analysointiin ovat:

- Miten toimittajan asiantuntijuus ilmenee tekstistä?

- Miten sarkasmia käytetään tekstillisenä tehokeinona?

Hilseen numerossa 2/80 ilmestynyttä Jyrki Lehtolan pakinaa analysoin ironian käytön osalta sekä osoitan tekstistä pakinan tunnusmerkkejä. Toisessa analyysissä hyödyntämäni tutkimuskysymys on:

- Miten ironiaa käytetään tekstillisenä tehokeinona?

Viimeinen analyysini käsittelee Hilseen numerossa 2/80 ilmestynyttä henkilöjuttua Eppu Normaali -yhtyeen kitaristista Juha Torvisesta. Analyysin tavoitteena on osoittaa jutun reportaasimaisessa osuudessa esiintyviä kerronnan muotoja. Hyödynnän analyysissä myös Marja-Leena Palmgrenin teoksessaan Johdatus Kirjallisuustieteeseen (1986) esittelemiä kerronnan perusmuotoja. Viimeisessä analyysissä hyödyntämäni tutkimuskysymys on:

- Minkälaisia kerronnan muotoja Hilseen Juha Torvinen -jutussa esiintyy?

Tutkimuskysymyksiin vastaamisen lisäksi esittelen kontekstin avaamiseksi myös aineiston ulkoisia piirteitä ja tekstin osia, jotka eivät liity suoraan tutkimuskysymyksiini, mutta auttavat selittämään kirjoittajien tekemien valintojen syitä. Lisäksi tekstien asettaminen kontekstiin hyödyntää tutkimukseni yleisluontoisempaa tehtävää, aineiston tekstillisten erityispiirteiden hahmottamista muun muassa asettamalla tekstit osaksi tiettyjä tekstilajeja. Kun tekstien tekstilajit on selvitetty, on niitä helpompi verrata tämän opinnäytetyön päätösluvussa myös muihin saman lajin teksteihin.

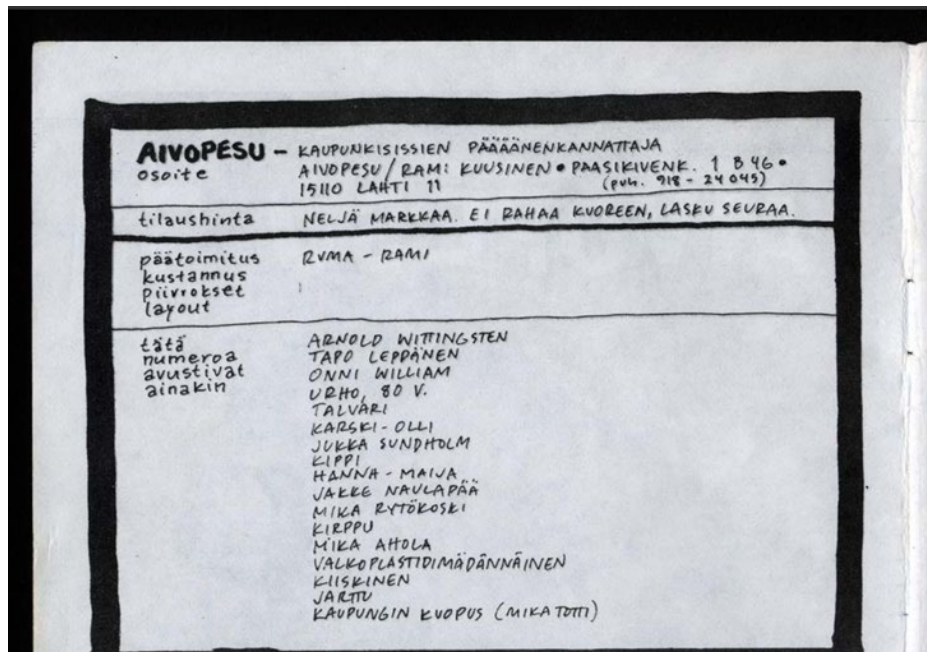
3.2 Aineisto

Suomalaisia zine-julkaisuja on kasattu nuorten kulttuuri- ja kansalaistoimintaa tukevan kansalaisjärjestö Oranssi ry:n pienlehtiarkistoon. Opetus- ja kulttuuriministeriön ja musiikkiarkisto JAPA:n tuella kasattu arkisto sisältää yli 700 digitoitua vuonna 1977–1982 toimintansa aloittaneen punklehden numeroa ja 80 vanhempaa vaihtoehtolehteä.

Oranssi ry:n pienlehtiarkisto toimii tämän opinnäytetyön aineistolähteenä. Kaikki analysoimani zinet löytyvät arkistosta. Analysoitavaksi päätyneiden lehtien valinnassa minua avusti Oranssi ry:n projektityöntekijänä pienlehtiarkiston kasaamiseen osallistunut Juho Hänninen, jolta kysyin vapaamuotoisia suosituksia tutkimukseeni sopivista zine-julkaisuista.

Pienlehtiarkistoon tutustumisen ja Hännisen suositusten perusteella päädyin valitsemaan kolme juttua, päätoimittaja Rami Kuusisen kirjoittaman pääkirjoituksen Aivopesu-zinen numerosta 5, Jyrki Lehtolan pakinan Hilse-zinen numerosta 2/80 sekä Kimmo Miettisen kirjoittaman henkilöjutun samasta Hilseen numerosta. Esittelen seuraavaksi Aivopesun ja Hilseen lyhyesti. Tarkemmat kuvaukset valitsemistani jutuista kuuluvat analyysien kontekstiin, joten esittelen aineistoa myös analyysien aikana.

3.2.1 Aivopesu

Kuva 1: Aivopesu 5 -lehden tekijätiedot (Oranssi)

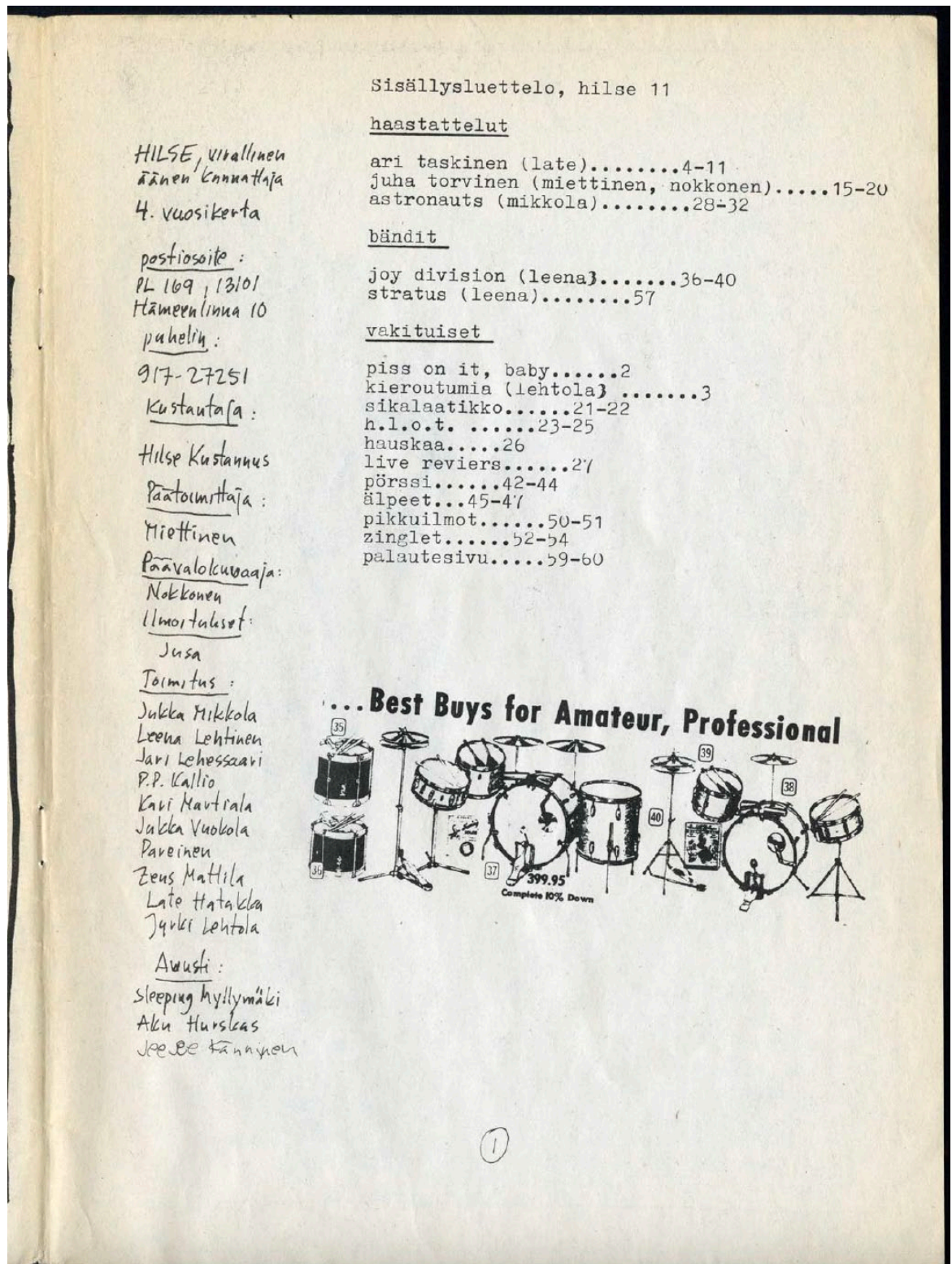
Aivopesu oli lahtelainen punklehti, jota päätoimittaja Rami Kuusinen kuvailee lehden ensimmäisessä numerossa "kulttuuripoliittiseksi julkaisuksi". Ensimmäinen numero ilmestyi vuonna 1979, kotimaisen punklehdistön läpimurtovuotena. Vuonna 1979 uusia punklehtinimikkeitä syntyi noin seitsemänkymmentä (Paaso 2015, 48).

Lehden päätoimittaja, myöhemmin muun muassa rocklehti Rumban perustajana tunnetuksi tullut Kuusinen oli ensimmäisen numeron ilmestymisaikaan 16-vuotias. Kahden ensimmäisen numeron kirjoittajana toimi myös Harri Lintermo.

Tässä opinnäytetyössä analysoin lehti numero 5 ilmestyi vuonna 1980. Päätoimittajana nimimerkillä "Ruma-Rami" toimi Kuusinen, joka vastasi myös kustantamisesta, piirroksista ja layoutista. Avustajiksi on merkitty useita toimittajia, joista osa on osallistunut lehden tekemiseen nimimerkillä. Nimimerkin "Arnold Wittingsten" takaa

löytyy todellisuudessa vuoteen 2018 asti Iltalehden vastaavana päätoimittajana toiminut Kari Kivelä (Hurskainen, 2014).

3.2.2 Hilse

Kuva 2: Hilseen numeron 2/80 sisällysluettelosivu

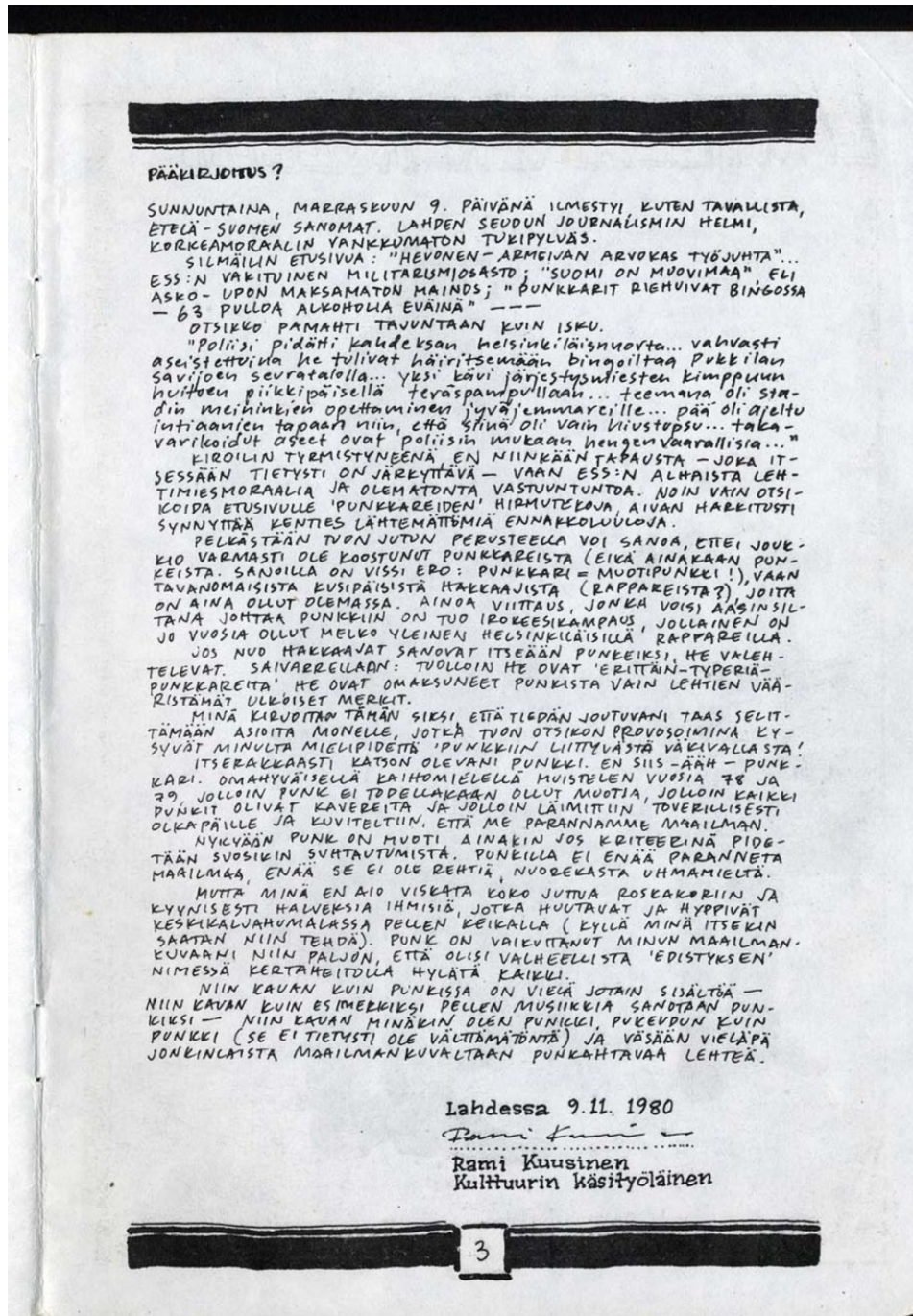
Hämeenlinnaista Hilse-lehteä kutsutaan Kimmo Miettisen kirjassa Suomipunk 1977–1981 (2021) suomalaisen punkin merkittävimäksi julkaisuksi. Miettisen mukaan Hilse oli levikillä mitattuna yksi maailman suurimmista punklehdistä. Lehden valokuvaajana toiminut Kari Nokkonen kertoo Hilseen levikin olleen sen historian loppuvaiheessa noin 5 000 kappaletta. (Miettinen 2021, 48–49 %.)

Hilse ilmestyi vuosina 1978–1980 neljä kertaa vuodessa. Viisi ensimmäistä numeroa nidottiin useimpien punklehtien tapaan käsin, mutta lehden ulkonäkö alkoi muistuttaa numero numerolta enemmän aikakauslehtiä. Lehden julkaisijana toimi virallinen yhtiö, Hilse Kustannus, ja sen viimeisiä numeroita jakeli kioski- ja kirjakauppayhtiö Rautakirja. Niin levikkinsä, tekoprosessinsa kuin jakelumenetelmiensäkin osalta Hilse poikkesi muista 1970–80-lukujen vaihteen punklehdistä ammattimaisuudellaan. (Paaso 2015, 39.)

4 Tekstianalyysit

Tässä luvussa analysoin kolme zine-julkaisuissa julkaistua tekstiä tekstianalyysin keinoja hyödyntäen. Esittelen alalukujen alussa aineistoa tarkemmin kontekstin hahmottamiseksi. Lopuksi tiivistän tekstianalyysien tulokset ja vastaukset tutkimuskysymyksiini yhteenvedoksi.

4.1 Aivopesu 5 – Pääkirjoitus? (kirjoittajan asiantuntijuus ja sarkasmin hyödyntäminen tehokeinona)

Kuva 3: Aivopesun viidennen numeron pääkirjoitus

4.1.1 Pääkirjoituksen konteksti

Ennen pääkirjoituksen sisällön tarkastelua on syytä ottaa huomioon tekstinulkoiset seikat. Kirjoittaja, Aivopesun päätoimittaja Rami Kuusinen oli zinen viidennen numeron julkaisuaikaan 16-17-vuotias lukiolainen. Kuusinen kuvaili Aivopesua ”kulttuuripoliittiseksi julkaisuksi”, mikä asettaa lehden osaksi kulttuuripoliittista diskurssia.

Lukija huomaa todennäköisesti ensisilmäyksellä, että teksti on kirjoitettu käsin, joka on poikkeuksellista verrattuna journalistisiin teksteihin – tässä tapauksessa pääkirjoituksiin. Zinen muu sisältö on myös laajalti käsin kirjoitettua, joten pääkirjoitus ei poikkea julkaisunsa yleisestä ulkomuodosta.

Aivopesun viidennen numeron pääkirjoitus on otsikoitu ”Pääkirjoitus?”. Otsikko viittaa tekstilajiin. Kysymysmerkki otsikon lopussa jättää tosin avoimeksi sen, kuuluuko teksti todellisuudessa pääkirjoitusten joukkoon.

Pääkirjoituksen ensimmäiset sanat asettavat sen ajalliseen ja paikalliseen kontekstiin. Kuusinen mainitsee 9. marraskuuta ilmestyneen Etelä-Suomen Sanomat -lehden sunnuntainumeron. Etelä-Suomen Sanomat, ESS, on Lahden alueella ilmestynyt, ja edelleen ilmestyvä sanomalehti (Mediatalo ESA).

Itse pääkirjoitus on päivätty samalle päivämäärälle kuin mainittu ESS, 9.11.1980. Kuusinen ilmoittaa myös kirjoittaneensa pääkirjoituksen Lahdessa, Etelä-Suomen Sanomien ydinalueella. Jo tämän perusteella voi päätellä, että Kuusisen pääkirjoitus ottaa suoraan kantaa lahtelaislehden sunnuntainumeroon.

Itse sisältö varmistaa päätelmän. ESS mainitaan pääkirjoituksessa suoraan kolme kertaa, ja avointa intertekstuaalisuutta esiintyy lähes joka kappaleessa. Suoria sitaatteja ESS:n sisällöstä on pääkirjoituksen alkupäässä useita. Lainaukset on kirjoitettu luettelomaiseen tyyliin.

Kuusinen lainaa lähdetekstiä poikkeuksellisella tavalla. Alun luettelossa Kuusinen loikkii otsikosta toiseen ja jokaista otsikkoa seuraa lyhyt kommentti sen sisällöstä: ”Hevonen – armeijan arvokas työjuhta” ... ”ESS:n vakituinen militarismiosasto”. Seuraavan kappaleen pidempi lainaus koostuu useammasta lyhyestä, toisistaan kolmella pisteellä erotetuista sitaateista.

Kuusinen käyttää useasti punk-kulttuuriin liittyvää termistöä. Pääkirjoituksessa selvennetään muun muassa punkkarin ja punkin ero: ”Sanoilla on vissi ero – punkkari = muotipunkki!”.

Kuusinen asemoi itsensä punk-kulttuurin edustajaksi ja asiantuntijaksi edellä mainitun kaltaisten erikoistietojen avulla ja korjaamalla ESS:n otsikossaan esittämän väitteen punkkarien riehumisesta. Lisäksi Kuusinen selventää pääkirjoituksen lopussa oman asemansa suoraan kirjoittamalla: ”Niin kauan kuin punkissa on vielä jotain sisältöä – niin kauan kuin esimerkiksi Pellen musiikkia sanotaan punkiksi – niin kauan minäkin olen punkki.”.

Kuusinen vahvistaa omaa asiantuntijuuttaan väitelauseilla, jotka poikkeavat neutraalista lehtitekstistä: ”Jos nuo hakkaajat sanovat itseään punkeiksi, he valehtelevat.”. Kuusinen ei ilmaise missään kohtaa pääkirjoitusta kysyneensä asianomaisilta puhuvatko he totta, tai kutsuvatko he itseään punkeiksi. Lauseen todenmukaisuus voidaan perustella tekstissä esiintyvillä erikoistiedoilla ja harrastuneisuutta vaativalla termistöllä.

Kuusinen tarkentaa perään asianomaisten omaksuneen punkista vain lehtien vääristämät ulkoiset merkit. Näistä merkeistä esimerkkinä toimii pääkirjoituksessa mainittu irokeesikampaus.

4.1.2 Valinnat ja merkitykset

Pääkirjoitus kuuluu journalististen tekstilajien sisällä mielipidekirjoitusten joukkoon. Kuusinen ilmaiseekin Aivopesun viidennen numeron pääkirjoituksessa mielipiteensä monipuolisesti.

Kuusinen kuvaa pääkirjoituksen ensimmäisessä kappaleessa Etelä-Suomen Sanomia ”Lahden seudun journalismin helmeksi, korkeamoraalin vankkumattomaksi tukipylvääksi”. Sanakirjamerkityksessään sanaa ”helmi” voidaan käyttää kuvaamaan jotain arvokasta, korvaamatonta ja kaunista (Kielitoimiston sanakirja, 2020.).

Pääkirjoituksen muun sisällön huomioiden on kuitenkin perusteltua olettaa, että Kuusinen hyödyntää kuvailussaan sarkasmia, tarkemmin sanottuna todellisuudenvastaisuutta (Boxer 2002, 100.). Tällöin sanan ”helmi” merkitys muuttuu päinvastaiseksi; se kuvaa jotain arvotonta, helposti korvattavissa olevaa ja rumaa. Samat seikat huomioon ottaen voidaan kääntää pääläelleen myös ilmaisu ”korkeamoraalin vankkumaton tukipylväs”.

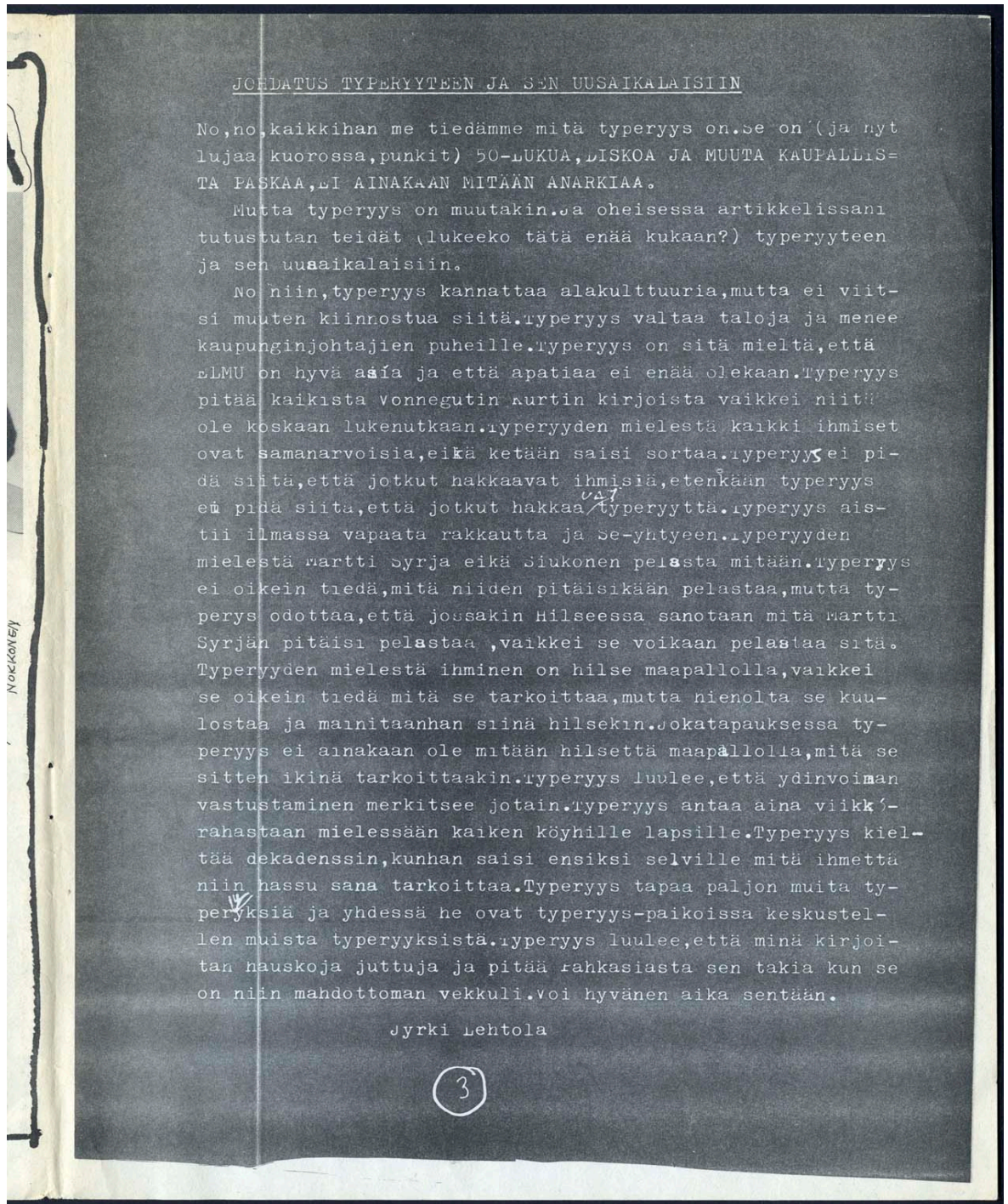
Huomionarvoista on, että Kuusinen kuvailee ESS:ää sarkastisesti ylisanoin. Tämä vahvistaa myös kuvauksen todellisuudenvastaista merkitystä. ”Journalismin helmen” vastakohta on esimerkiksi ”journalistisia periaatteita noudattavan” vastakohtaa vahvempi ilmaisu, koska helmi edustaa lajinsa parhaimmistoa. Sanomalehden vankkumattomuutta ja sen asemaa journalismin helmenä on tosin haastavaa arvioida neutraalisti.

Sarkasmin lisäksi Kuusinen ilmaisee mielipiteensä sanakirjamerkityksessään käytettyjen adjektiivien avulla. Kuusinen kertoo kiroilleensa ESS:n ”alhaista lehtimiesmoraalia” ja ”olematonta vastuuntuntoa”. Lehtimiesmoraali ja vastuuntunto kuuluvat journalistin ihanteisiin ja neutraalin uutismedian tavoitteisiin. Jo journalistin ohjeiden ensimmäinen pykälä liittyy toimittajan vastuuseen (JSN 2013.). Alhaisuus ja olemattomuus ovat adjektiiveina suhteellisia. Sanoille on kuitenkin olemassa yleisesti ymmärretyt negatiiviset merkitykset.

Tiivistettynä Kuusinen ilmaisee tekstissä kantansa Etelä-Suomen Sanomien toimintaan, erityisesti 9.11.1980 ilmestyneeseen juttuun väitettyjen punkkareiden väkivaltaisista teoista. Kanta ilmenee pääkirjoituksesta monella tapaa.

Kuusinen käyttää ylisanoja sarkastisesti. Sanavalintojen tulkinnan sarkastiseksi mahdollistavat sekä tekstin intertekstuaalinen konteksti punknuorison suosimana vaihtoehtolehtenä, että tekstin sisällä esiintyvä avoimempi kritiikki ESS:ää kohtaan. Samassa tekstissä esiintyy myös selkeitä negatiivisia ilmaisuja Etelä-Suomen Sanomista. Kantaansa vahvistaakseen Kuusinen esittelee pääkirjoituksessa omaa asiantuntijuuttaan ja asemoi itsensä osaksi ESS:n jutussa esiintyvää ryhmää – punkkareita tai punkeja.

4.2 Hilse 2/80 – Johdatus typeryyteen ja sen uusaikalaisiin (Jyrki Lehtolan pakina)

Kuva 4: Jyrki Lehtolan pakina Hilseen numerosta 2/80

4.2.1 Pakinan konteksti

Kuten aineistoa esitellessäni totesin, Hilse-lehteä kutsutaan Kimmo Miettisen kirjassa Suomipunk 1977–1981 (2021) suomalaisen punkin merkittävimmäksi julkaisuksi. Miettisen mukaan Hilse oli levikillä mitattuna yksi maailman suurimmista punklehdistä,

lehden loppuvaiheessa sen levikki oli noin 5 tuhatta kappaletta. (Miettinen 2021, 48–49 %.)

Neljä kertaa vuodessa ilmestyneen lehden julkaisijana toimi virallinen yhtiö, Hilse Kustannus, ja sen viimeisiä numeroita jakeli kioski- ja kirjakauppayhtiö Rautakirja. Muihin 70-80-luvun vaihteen punklehtiin verrattuna Hilse oli selkeästi ammattimaisempi julkaisu. (Paaso 2015, 39.)

Pakinan kirjoittaja Jyrki Lehtola, joka on kerännyt myöhemmin mainetta muun muassa Imagen ja Ilta-Sanomien kolumnistina oli Hilseen 11 numeron ilmestymisen aikaan 16-vuotias. Lehtola toimi Hilseessä avustajana, ja kirjoitti lehteen kolumneja, esseitä sekä pakinoita.

Hilseen sisältö on muiden punklehtien tapaan pääosin käsin kirjoitettua, mutta Lehtolan pakina on tehty kirjoituskoneella. Joitain kirjoitusvirheitä on korjattu käsin. Ulkoasu poikkeaa muusta lehdestä myös negatiivikopionnista johtuvan mustan taustaväriin osalta.

4.2.2 Tekstilajista ja sen ilmenemistavoista

Lehtolan tekstin tekstilaji ei ilmene julkaisun tiedoista suoraan. Kutsun sitä tässä opinnäytetyössä pakinaksi Tieteen termipankissa (2021) pakinaa kuvaillaan lyhyehköksi kirjoitelmaksi, jolle on tyypillistä ironinen, parodinen tai satiirinen käsittelytapa. Kolumniin verrattuna pakinan kieli on kaunokirjallisempaa ja leikittelevämpää. Nämä kriteerit sopivat Lehtolan tekstiin, jonka kieli on selkeästi neutraalista lehtitekstistä poikkeavaa ja tulkinnanvaraista.

Lehtolan pakina esitellään Hilseen sisällysluettelossa otsikolla ”Kieroutumia”. Samalla nimellä kutsutaan myös Hilseen seuraavassa numerossa ilmestynyttä Lehtolan palstaa. Pakinat esiintyvät sanomalehdissä usein vakipalstalla kolumnien tapaan. Ulkoiset tunnusmerkit, joihin vakiopalsta kuuluu, auttavat lukijaa tunnistamaan tekstin pakinaksi ja siten lukemaan ja tulkitsemaan sen sisältöä pakinalle sopivin kriteerein (Päkkilä 2004, 62.).

Päkkilän (2004, 64.) mukaan pakinoiden hyödyntämisen ironian onnistumiseen tarvitaan kahdenlaisia lukijoita; niitä, jotka ymmärtävät naurunkohteen, ja niitä, jotka eivät sitä ymmärrä. Lehtola tutustuttaa tekstissään lukijan ”typeryyteen ja sen uusaikalaisiin”. Typeryyden uusaikalaisiin kuuluvat Lehtolan mukaan muun muassa kaupunginjohtajan

puheille menevät talonvaltaajat, ne, jotka pitävät kaikista Kurt Vonnegutin kirjoista niitä koskaan lukematta ja ne, jotka antavat mielessään viikkorahoistaan kaiken köyhille.

Esimerkit kuvaavat idealististen 80-luvun nuorten ja punkväen ajatusmaailmaa. Sama ryhmä on myös Hilse-lehden lukijakuntaa. On siis syytä olettaa, että Lehtola piikittelee tekstissään sen todennäköisimpiä lukijoita. Lukijan vastuulle jää tehdä tulkinta tekstin kirjaimellisuudesta tai ironisuudesta. Tämä tulkinta jakaa lukijat edellä mainittuihin ymmärtäjiin ja niihin, jotka eivät ymmärrä.

Päkkilän (2004, 64.) mukaan pakinan kielellisiin tehokeinoihin kuuluu myös kliseiksi muuttuneiden lauseiden käyttö. Tämänkaltaiset lauseet naurattavat lukijaa juuri kuluneisuutensa vuoksi. Lehtola avaa pakinansa kirjoittamalla:

”No, no, kaikkihan me tiedämme mitä typerys on. Se on (ja nyt lujaa kuorossa, punkit) 50-LUKUA, DISKOA JA MUUTA KAUPALLISTA PASKAA, EI AINAKAAN MITÄÄN ANARKIAA.”

Suomessa punkkulttuurin vastavoimana toimi 70–80-lukujen taitteessa niin kutsuttu ”diinarikulttuuri”, jota kutsutaan myös teddy- ja fiftari-ilmiöksi. Diinarit saivat nimensä 50-luvun ikonin James Deanin mukaan ja he ihailivat 50-luvun amerikkalaista rock ’n roll -musiikkia ja muotia sekä aikaan kuuluneita poliittisia ja kulttuurillisia ilmiöitä. (Miettinen 2021, Vastakkainasettelu). Vastavoimiin kuuluivat myös 70-luvun lopun listahittien kuuntelijat, yökerhojen diskohileet sekä yleinen kaupallisuus verrattuna punk-kulttuurin omaehtoisuuteen ja anarkian ihannointiin.

Lehtola tiivistää punkkarin stereotyyppiset viholliset 70–80-luvun taitteen kulttuurikentällä yhteen virkkeeseen. Vahvistaakseen lauseen kuluneisuutta Lehtola käyttää ilmaisua ”ja nyt lujaa kuorossa, punkit”. Lehtola puhuttelee lukijoita suoraan me-muotoisella lauseella ja asettaa siten myös itsensä joukkoon, joka tietää mitä typerys kliseisimmillään on.

Pakina tekstilajina mahdollistaa kirjoittajalleen proosamaisten, jopa runollisten kielellisten tehokeinojen käyttämisen. Lehtolan teksti rakentuu sanan ”typerys” ympärille. Lähes jokainen virke alkaa tällä sanalla ja jatkuu uudella esimerkillä typeryydestä.

Lehtolan tekstiä voi kutsua pakinaksi koska se sisältää tekstilajin ulkoisia ilmenemisperinteitä, koska sen sisältö on ivallista ja monitulkintaista ja koska sen kieli on leikkisää ja proosaa muistuttavaa. On kuitenkin syytä huomioida, että teksti on julkaistu zinessä. Zine-julkaisujen tekstisisältöjen tekstilajinmukaisuus on vaihtelevaa ja kieli monipuolista, joten tekstilajien määritelmät ovat ylipäätään haastavampia. Perinteisen

journalismin tekstilajien tulkinnassa käytettyjä kriteerejä hyödyntäen pakinan määritelmä täyttyy kuitenkin selkeästi.

Zine-julkaisu tarjoaa pakinoitsijalle hedelmällisen alustan. Hilseen kohderyhmä on selkeästi rajattu, lehdessä käsiteltäviin aiheisiin perehtynyt ja sosiaalisesti aktiivinen joukko punk-nuoria. Päckilän (2004, 60) mukaan pakinat tarjoavat esimerkiksi pääkirjoituksiin verrattuna paremman mahdollisuuden herättää lukijan mielenkiinto provosoimalla. Lehtolan tapauksessa provokaation kohde on suoraan lehden kohderyhmä, joten mielenkiinnon herättäminen on hyvin todennäköistä. Pakinan tarjoama mahdollisuus provokaatioon sopii hyvin punklehteen johtuen punkin asemasta vastakulttuuriliikkeenä, auktoriteettivastaisuuteen, normien rikkomiseen ja äänekyyteen perustuvana kulttuurillisena ilmiönä.

4.2.3 Pakinan tehokeinoja

Heikkinen (2020, luku 2) kertoo tekstianalyysin perustan olevan se, miten tekstissä tuotetaan mahdollisuuksia tietynlaisten merkitysten tulkitsemiseen. Kaikki tekstit tuottavat jonkinlaisia merkityksiä, mutta Lehtolan pakinasta on poimittavissa muutamia journalistiseen tekstiin verrattuna poikkeuksellisia tehokeinoja.

Sanatason tarkastelussa erityishuomion kiinnittää sana ”typeryys”, joka esiintyy myös pakinan otsikossa. Typeryys mainitaan pakinassa eri muodoissaan 26 kertaa. Toisto on tehokas ja vaikuttava tyylikeino (Kielitoimiston ohjepankki). Se ilmenee Lehtolan tekstissä tunnepitoisena sanantoistona.

Lehtola tarjoaa lukijalle ensimmäisessä kappaleessa kontekstin perusmuotoiselle, alkuperäiselle typeryydelle tekstin sisällä. Pienen ja yhtenäisen lukijakunnan ajatusmaailma on oletetusti homogeeninen, ja Lehtola pukee ensimmäisessä kappaleessa sanoiksi tekstin kohderyhmän ajatukset typeryydestä.

Loppu tekstistä kääntää kuitenkin pakinalle ominaisen ivan oletettua lukijaa kohti. Pakinassa esiintyvät predikatiivit Kurt Vonnegutin lukemisesta ydinvoiman vastustamiseen ovat myös Hilse-lehden lukijakunnan oletettavasti kannattamia mielipiteitä ja 80-luvun alun vastakulttuurinuorison tunnusmerkkejä. Suurinta osaa tekstin ”typeryyksistä” edustavat siis lehden lukijat. Pakinan lopun lause ”Typeryys luulee, että minä kirjoitan hauskoja juttuja” voidaan puolestaan tulkita Lehtolan viestiksi niille lukijoille, jotka eivät näe olevansa ivan kohteena.

Diinarit ja konservatismi toimivat siis pakinan alkuperäisenä typeryytenä punknuorison ajatusmaailmaan, jota Lehtola nimittää uusaikalaisuudeksi, nähden. Lehtola ei asetu itse suoraan kumpaankaan leiriin. Toisen kappaleen alussa Lehtola kirjoittaa typeryyden olevan muutakin kuin konservatismi ja kaupallisuus. Ilmaisua ”muutakin kuin” ei kuitenkaan kiellä alkuperäisten kohteiden typeryyttä.

Jotkut virkkeistä puolestaan alleviivaavat monimutkaisella rakenteellaan ivan kohteen ajatusten kehämäisyyttä:

”Typeryyden mielestä Martti Syrjä eikä Siukonen pelasta mitään. Typeryys ei oikein tiedä, mitä niiden pitäisikään pelastaa, mutta typerys odottaa, että jossakin Hilseessä sanotaan mitä Martti Syrjän pitäisi pelastaa, vaikkei se voikaan pelastaa sitä.”

Esimerkin toinen virke on liioitellun polveileva. Virke vahvistaa niin sisällöltään kuin rakenteeltaan mielikuvaa ivan kohteen, 80-luvun alun aatteellisen punknuorison ajatusten epäloogisuudesta. Suomalaisen musiikkikentän uudistajia edustavilta Martti Syrjältä (Eppu Normaali) ja Jyrki Siukoselta (Kollaa Kestää) ei odoteta kulttuurillista vallankumousta maassa, jossa valtavirtasuosiosta nauttivat 80-luvun alussa muun muassa disko ja rockabilly, mutta Hilseen toivotaan sitä kuitenkin ehdottavan. Virkkeessä yhdistyvät apatia ja idealismi, toisiaan vastaan sotivat tunteet.

4.3 Hilse 2/80: "John Fogerty paljastaa – pidän Torvisesta!" – henkilöjutun kerrontaa punklehden tapaan

teksti : **MIETTINEN**
 Kuvat : **NOKKONEN**, eikä muuta ole mainittu

KAIKKI KAI TIETÄÄ ETÄ JUHA TORVINEN ON EPPU NORMAALIN PITKÄTUKKAINEN VASENKÄTINEN KITARISTI, JOKA HYPPY WILLISTI LAVALLA JA LAULAA HANNASTI "JOHN FOGERTYN". MIHEN TAVANNEET TIETÄÄ HYÖS ETÄ SE ON YSTÄVÄLLINEN JA REIU JA MUKAVA KAVERI; HÖH, TORVINEN SE ON ROCKBIS-NEKSEN MUKAVIMPIA IHMISIÄ, ÄLKÄÄ USKOKO MUUTA.

Me ajateltiin etukäteen että **EPPU NORMAALI** -haastattelusarjassa **TORVINEN** olisi varmaan helppo haastatettava, se kun on niin avoin ja leppoisa luonne. Mutta toisin kävi, ei tosin **TORVISEN** syyistä - luonnonvoimat oli meitä vastaan.

Meinaan korran tou talven lopulla **TORVINEN** tuli Hämeenlinnaan **MAIPIN** kanssa kyläileen, ajateltiin että vaihdetaan vähän kuulumisia, istutaan iltaa ja puhutaan vähän mankallekin. Kolme Scotchin **G-90** -kasettia oli ostanut ja magnetofonin siskolta lainannut. Olin myös ostanut pari pulloa sellaisia punaista ja pahanmakuista viinää, josta ussam-pikin **EPPU** tunnustusti piti.

NOKKONEN kanssa mentiin loppuillapäivästä rautatieleiston asemalle pariskuntaa vastaan, ensin me kätelimme vieraita ja luovutimme heille Hämeenlinnan viirit. **NOKKONEN** piti sievän puheen jossa toivotti vieraat tervetulleiksi ja mainitsi koko Hämeenlinnan kaupungin seuraavan suurella mielenkiinnolla tätä vierailua ja että taitelija **TORVINEN** vierailla oli paitsi henkilökohtainen ilo, myös suuri kunnianosoitus koko Hämeenlinnan kauniisti kukoistavalle kulttuurille. Asemalle kerääntynyt laaja kansanjoukko taputti suopeasti käsiään, mutta herkistyi pian kuulemaan instrumentalisti **TORVISEN** vastapuhetta. Lyhyessä mutta harmoonisessa puheessaan artisti **TORVINEN** kiitti **HILSE MIETTINEN** vastaanotokomiteaa ja koko Hämeenlinnan kaupunkia mieltä ylentävästä vastaanotosta ja tyylikkäistä viiristä, jonka kuulu muusikko kertoi kotitalossaan asettavansa takan reunalle kaikkein rakkaim-

pien muistoesineidensä joukkoon. Selvästi liikuttuneena suuri taitelija suuteli herttaista kaupunkivaakunaa viirin jalustassa ja ojensi sen paikalle sattuuneelle kondyktööri **TEUVO ANDERSSONILLE** säilytettäväksi. Puheensa jälkeen kitarataiteilija **TORVINEN** jakoi paikalle kokoontuneelle proletaarivaatille viiden markan seteleitä ja lausui: "Me tahdomme kaikille pelkkää hyvää."

Hohtavat hampaat

Virallisista muodollisuuksista selviytyämme päätimme viedä matkasta väsynoet virkistyskäynnille e.ä.äseen pub-tyyliseen ravintolaan, jossa sitten alkoholijuomia, paitsi mietoja alkoholijuomia, paitsi **NOKKONEN**, joka uskonnollisista syistä joi keltäistä apelsiinilimp-pavia. Pelasimme myös hieman sähköfortunaa (varuaanomaisesti tunnettu flipperinä), mutta peli oli ilmeisen huonossa kunnossa, koska saimme vain huonoja tuloksia ja nk. säkäreitäkin tuli niukanlaisesti.

Keskustelimme niitä näitä, jossa yhteydessä **TORVINEN** mm. mainitsi että on hauskaa matkustaa vieraaseen kaupunkiin välillä muutenkin kuin työasioissa ei siis soittotarkoituksessa. Vähänpä siinä istuskellessamme osasimme arvata että muutaman viikon kuluttua **COCA COLA** -yhtiö kiuisaisi työntekijöitään **GUATEMALA**ssa ja poliisi leikkaisi irti ihmisten päitä **EL SALVADOR**issa. Sen sijaan arvelimme että poistuisimme paikalta **NOKKONEN** ikuimalla **SAAB** -henkilöautolla, niin tietysti tapahtuikin tovin (n. 15 min.) kulluttua.

Pientä ruokaa ostimme ja menimme **HILSE** -oh-toimistoon, jossa otimme joitakin valokuvia, nautimme hiukan kauniin punaista väkettä alkoholijuomaa sekä että myös also puhuimme niitä näitä. Sovimme alustavasti mistä puhuisimme sisareni kasettimagnetofonille ja suoritimme ns. soundcheckin [soundcheck]. Sit-tä aloimme kilvan moittimaan haastattelutilanteen teennäisyyttä ja ty-perryttä. Päätimme kuluttaa hieman lisää aikaa ja palata sit-ten uudelleen asiaan. Josko haastattelutilanne olisi vähän myö hem-min yhtään miellyttävämmän tuntuinen. **NOKKONEN** otti li-(b) sää valokuvia, sbinme muuta-

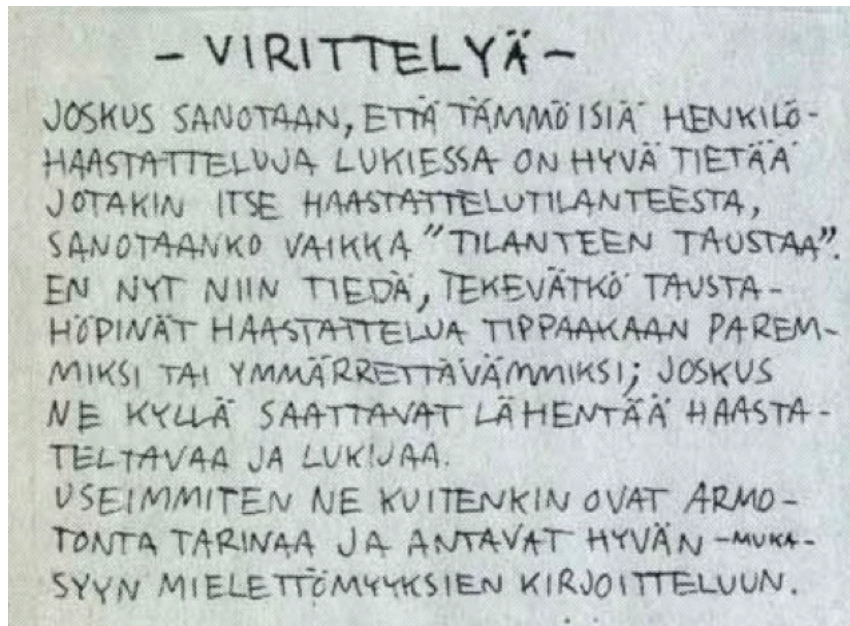
TORVISEN JUSSI soittaa kitaraa yhtyeensä keikalla Ilu **RYSAKLUBI**lla syksyllä 1979. Tuomatkaa ilmeet; yläkuvasa reipas partiolaishymy (englanniksi "a bum note") ja alakuvassa haitioitunut ihastus-ilme (englanniksi "a guitar solo").

Kuva 4: Juha Torvisesta kertovan artikkelin ensimmäinen sivu (Hilse 2/80)

Päätoimittaja Kimmo Miettisen kirjoittama artikkeli kitaristi Juha Torvisesta on osa laajempaa Eppu Normaali -haastattelusarjaa, joka ilmestyi Hilse-lehdessä 80-luvun

alussa. Juttusarjassa haastatellaan jokaista yhtyeen jäsentä. Artikkelisarjan edellinen osa käsitteli kitaristi Pantse Syrjää, ja sen alkupäässä perustellaan, miksi henkilöjuttujen haastattelutilannetta on tapana avata lukijalle.

Kuva 5: Kappale artikkelista "Mitä Pantse todella sanoi" (Mikkola, Hilse 1/80)

Kuvan esimerkin mukaista "taustahöpinää" edustaa suurin osa Miettisen Juha Torvinen -artikkelista. Juttu alkaa Miettisen olettamuksilla Torvisesta haastateltavana sekä tulevasta haastattelutilanteesta ja siirtyy suoraan haastattelupäivän kulun kertomiseen.

Viisisivuisesta artikkelista lähes puolet koostuu haastattelupäivän kronologisesta kuvauksesta. Torvinen on kutsuttu Hämeenlinnaan, mutta haastattelua ei saada koko päivän aikana aikaiseksi. Toisen sivun kolmanneksi viimeisessä kappaleessa Miettinen kertoo tekijöiden päätyneen viime hetkellä tekemään Torvinen-aiheisen jutun "siton, että Hilse lähettäisi Torviselle kirjeitse joitain typeriä kysymyksiä, joihin Torvinen kirjeitse vastaisi". Jutun alussa selostetaan haastattelutilanteen tapahtumia.

4.3.1 Kerronnan muodot Torvinen-jutussa

Marja-Leena Palmgren esittelee teoksessaan Johdatus kirjallisuustieteeseen (1986, 205–221) kerronnan perusmuotoja, joihin kuuluvat kerronta, kuvaus, dialogi, eepinen tilanne, eepinen kohtaus, tajunnanvirtakuvaus sekä eläytymisesitys. Palmgrenin mukaan nämä kertomisen muodot ovat eepisen, eli kertovan tekstin peruselementtejä.

Käyn seuraavaksi läpi Hilseen Torvinen-jutun reportaasimaisen osuuden näiden eepisen eli kertovan tekstin peruselementtien avulla. Samalla avaan Palmgrenin esittelemiä kerronnan perusmuotoja Hilseen Torvinen-jutun sisältöä hyödyntäen.

Eepistä kohtausta, eli intensiivistä huippukohtaa, joka muistuttaa näytelmän tai elokuvan kohtausta (Palmgren 1986, 210), ei Torvinen-jutusta analyysini mukaan löydy.

Loppuratkaisuna toimii Torvisen kuljettaminen takaisin rautatieasemalle ja päätös jutun loppuun saattamisesta kirjeitse. Varsinaista korkeaa intensiteettiä tai draaman kaarta Torvinen-jutussa ei kuitenkaan tulkintani mukaan esiinny, johtuen haastattelupäivän tapahtumien arkipäiväisestä luonteesta.

Torvinen-juttu ei sisällä myöskään varsinaista dialogia, vaikka Miettisen ja Torvisen välisiä keskusteluja joissain määrin kuvataankin. Jutun reportaasimaisen osuuden jälkeen alkava kirjevaihto, joka esitetään lehdessä kysymys-vastausmuodossa voidaan tosin tulkita dialogiksi toimittajan ja haastateltavan välillä.

Näistä seikoista johtuen Palmgrenin esittelemistä kerronnan perusmuodoista analyysissäni esiintyvät vain kerronta, kuvaus, eepinen kuva, tajunnanvirtakuvaus ja eläytymisesitys.

Ennen kerronnan muotojen havainnollistamista on syytä ottaa huomioon, että zine-julkaisuille tyypilliseen tapaan myös Hilseen Torvinen-juttu ei edusta tyypillisintä tekstiä journalististen tekstien joukossa. Jutusta nostamani lainaukset toimivat esimerkkeinä kertovan tekstin peruselementeistä nimenomaan zine-julkaisujen viitekehyksen sisällä.

Zine-julkaisujen poikkeuksellisen vapaat muotoseikat sekä tekstien rakenteen erikoisuus verrattuna esimerkiksi perinteisiin journalistisiin teksteihin vaativat myös analyysilta poikkeuksellisuutta. Monimuotoista kerrontaa Torvinen-juttu kuitenkin sisältää, joten Palmgrenin peruselementtien hyödyntäminen on perusteltua. Analyysi on syytä tulkita enemmänkin kerronnan peruselementeistä muistuttavien tekstiosuuksien osoittamisena kuin kiistattomana kerronnan muotojen osoittamisena tekstistä.

”Kerronta on asiallista ja yleistävää selostamista, jossa ei pysähdytä kerrottavan yksityiskohtiin vaan esitetään siitä olennainen.” (Palmgren 1986, 206.)

Hilseen Torvinen-jutussa puhdasta kerrontaa esiintyy hyvin vähän. Suurin osa jutussa esiintyvistä asiallista kerrontaa muodoltaan muistuttavista virkkeistä sisältää tarkempaa kuvailua, jota ei voi kutsua olennaiseksi. Jutun kirjoittaja Miettinen hyödyntää kuitenkin

muodollista kirjoitustyyliä asiallisen kerronnan vaikutelman aikaansaamiseksi muun muassa seuraavissa esimerkeissä:

”Nokkosen kanssa mentiin loppuillapäivästä rautatieläisten asemalle pariskuntaa vastaan, ensin me kättilimme vieraita ja luovutimme heille Hämeenlinna-viirit.”

”Virallisista muodollisuuksista levittyämme päätimme viedä matkasta väsyneet virkistyskäynnille erääseen pub-tyyliseen ravintolaan, jossa sitten maistelimme hieman mietoja alkoholijuomia, paitsi Nokkonen, joka uskonnollisista syistä joi keltaista apelsiinilimpparia.”

Ilmaisut, kuten ”pub-tyylinen ravintola” tai ”virkistyskäynti” luovat asiallisen vaikutelman, jonka voi tosin muun tekstin tyylin ja julkaisun kohderyhmän sekä yleisen olemuksen huomioon ottaen tulkita myös ironisena.

Palmgren (1986, 206) kuvailee kerrontaa kuitenkin paitsi asialliseksi, myös yleistäväksi ja ainoastaan olennaisen kertovaksi. Kaksi jälkimmäistä kriteeriä eivät täyty missään kohtaa Torvinen-jutun reportaasimaista osuutta. Kuten aikaisemmin mainitsin, Torvinen-juttu kertoo henkilöjutusta, jota ei saatu tehtyä. Olosuhteet huomioon ottaen on siis luonnollista, että varsinaista yleistävää kerrontaa tekstissä ei esiinny.

”Kuvausta käytetään tavallisesti luonnehdittaessa tarinan henkilöitä ja ympäristöjä. Sen avulla hahmotetaan tapahtumapaikat ja annetaan henkilöille identiteetti ja persoonallisuus. Sen avulla rakennetaan myös kerrottavan atmosfääri ja sen elämäntuntu.” (Palmgren 1986, 207.)

Kuvaus kattaa suurimman osan Torvinen-jutun reportaasimaisesta osuudesta. Miettinen käyttää runsaasti adjektiiveja, sekä kertoo lukijalle yksityiskohtia niin jutussa esiintyvistä paikoista, henkilöistä kuin tilanteistakin. Kuvailua hyödynnetään myös toimittajan metodien avaamiseen lukijalle.

Koska jutun tarkoitus ei ole varsinaisesti informoida lukijaa mistään tai esitellä olennaisia faktoja kerrontamuotoisen selostamisen avulla, jää kuvaukselle tekstissä paljon tilaa. Suurinta osaa jutusta voi pitää kuvauksena, koska jokainen kappale sisältää yksityiskohtia ja luonnehdintoja.

Valitsin kuvausta osoittaviksi esimerkeiksi tekstin yksityiskohtaisimmat osuudet, jotka vaikuttavat mielestäni eniten atmosfääriin rakentumiseen ja pysäyttävät tapahtumien kulun selkeimmin. Esimerkit erottuvat jo muutenkin kuvauspainotteisesta tekstistä sillä, että ne sisältävät oheisinformaatiota, joka rikkoo tekstin kronologisen etenemisen. Esimerkit ovat myös tekstin aiheen, Juha Torvisen kannalta kuvailua, jota Miettinen käyttää tunnelman luomiseen ja lukijan päästämiseen syvälle jutun syntytilanteeseen.

”Kolme Scotchin C-90-kasettia olin ostanut ja magnetofonin siskolta lainannut. Olin myös ostanut pari pulloa sellaista punaista ja pahanmakuista viinaa, josta useampikin EPPU tunnetusti piti.”

Ensimmäinen esimerkki vie lukijan jutun tekoprosessiin. Haastattelun nauhoitusvälineistön kuvailu toimii myös kerrottavan, Torvisen haastattelupäivän, atmosfääriin luojana sillä lukijalle kerrotaan miten haastattelu käytännössä tullaan toteuttamaan. Eppu Normaali-yhtyeen jäsenten suosiman alkoholijuoman mainitseminen paljastaa lukijalle puolestaan, että päihtyminen kuuluu mahdollisesti haastattelutilanteeseen.

”Pelasimme myös hieman sähköfortunaa (rahvaanomaisesti tunnettu flipperinä), mutta peli oli ilmeisen huonossa kunnossa, koska saimme vain huonoja tuloksia ja nk. säkäreitäkin tuli niukanlaisesti”

Toinen esimerkki on puhdasta atmosfääriin luomista. Flipperin pelaaminen ei ole jutun kannalta olennaista informaatiota, mutta sen nostaminen juttuun päästää lukijan suoraan tilanteeseen, jossa toimittaja, henkilöjutun kohde ja muut henkilöt ovat.

”Esitys sai runsaasti myönteistä huomiota osakseen ja niinpä valitsimme tilanteeseen sopivaksi elokuvaksi JAMES BOND-hupailuseikkailun CASINO ROYALE, pääosissa DAVID NIVEN, URSULA ANDRESS, PETER SELLERS, ORSON WELLES, WOODY ALLEN jne. Matkalla elokuvateatteriin poimimme mukaamme rumpali-valokuvaaja HARRY LAURI BERTILin ja parilla eväspullolla ynnä pilleillä varustautuneina valmistauduimme kohtaamaan elokuvan huvin ja jännityksen.”

Kolmas esimerkki vie eteenpäin myös kronologista kerrontaa. Toimittaja ja muut henkilöt etenevät viimeisessä virkkeessä Hilseen toimistolta kohti elokuvateatteria. Elokuvan näyttelijälistan kertaaminen pysäyttää kuitenkin ajan ja tarjoaa lukijalle jutun aiheen kannalta tarpeetonta lisätietoa.

Valitsin tämän esimerkin yhtenä karrikoiduimmista esimerkeistä tarpeettomasta tiedosta. Casino Royale -elokuvan näyttelijälistan luetteleminen jutun keskellä ei tarjoa lisätietoa Juha Torvisesta, eikä varsinaisesti edes reportaasin kohteena olevasta jutun tekopäivästä. Se ei anna elokuvissa vietetylle hetkelle tarkempaa luonnehdintaa, mutta antaa lukijalle lisätietoa hetken hahmottamiseen; mitä elokuvaa jutussa esiintyvät henkilöt katsoivat, ja keitä näyttelijöitä siinä esiintyi.

Elokuvavalinta on mielenkiintoinen detalji jo itsessään, jutun tapahtumapäivä sijoittuu lehden julkaisuajan perusteella talveen 1979–1980 ja David Nivenin tähdittämä Bond-elokuva ilmestyi vuonna 1967. Kyseessä oli siis mitä todennäköisimmin niin kutsuttu

uusinta, vanhan elokuvan uusi näyttökierros teattereissa pitkän ajan kuluttua sen alkuperäisestä ensi-illasta.

”Eepinen kuva muistuttaa kuvausta. Ero on siinä, että se syntyy yleensä liikkuvan, liikettä tulkitsevan ja kerrontaa käyttävän eepisen esittämisen yhteydessä. Se on kuvausta suppeampi tekstijakso. Sillekin on ominainen havainnollisuus, visuaalisuus ja juonen etenemisen kannalta tapahtumakulkua hidastava ja pysäyttävä vaikutus.” (Palmgren 1986, 208.)

”Nokkonen otti lisää valokuvia, söimme muutamia välipaloja ja kuuntelimme hieman levyjä, kiinnostuneesti TORVINEN kuunteli mm. tunnettujen ska-yhtyeiden rytmisiä esityksiä.”

Myös kuvauksesta esimerkeiksi valitsemani lainaukset sopisivat osin eepisen kuvan kriteereihin. Nämä lainaukset ovat kuitenkin Miettisen jutun kaksisivuisen eli lyhyehkön reportaasimaisen osuuden kontekstissa osia pidemmistä kuvailujaksoista, eivät yksittäisiä havaintoja.

Esimerkiksi eepisestä kuvasta valitsin ensimmäisen ja toisen sivun taitteessa olevan virkkeen, jossa kuvaillaan oleskelua Hilseen toimistolla. Virkkeessä Miettinen havainnollistaa Torvisen kiinnostuksen ”ska-yhtyeiden rytmisiä esityksiä kohtaan”.

Kappale sivujen 16 ja 17 taitteessa etenee kronologisesti Hilseen toimistolle saapumisesta haastattelun aloittamiseen yrittämiseen, ja siitä ajan kuluttamiseen. Kappale sisältää muuhun tekstiin verrattuna melko suoraa kerrontaa, pois lukien alun Carillon kuvailemisen. Tässä kontekstissa esimerkkivirke pysäyttää ajan muuhun kappaleeseen nähden.

Palmgren (1986, 208–209) kuvailee eepistä kuvaa suppeammaksi tekstijaksoksi kuin kuvausta, kuten yksittäiseksi havainnoksi, tilanteeksi tai aistimussarjaksi. Tähän kuvaukseen virkkeen pituinen pysähtyminen Torvisen ja muiden jutussa esiintyvien henkilöiden levykuunteluhetkeen sopii hyvin. Hilseen kohdeyleisölle eli nuorille punkkareille hetki tarjoaa myös arvokasta lisätietoa; Torvinen oli kiinnostunut tunnettujen ska-yhtyeiden musiikista.

”Tajunnanvirtakuvauksessa luodaan sisäinen kuva ihmisestä ja hänen maailmastaan. Minämuotoisessa sisäisessä monologissa kuvaaja ja kuvattava ovat yksi ja sama henkilö [– –] Se kirjaa mielenliikkeitä ja hyvin subjektiivista kokemusmaailmaa, tavoitellen psykologisesti oikeaoppista ja korrektia mentaalisen prosessin kulkua.” (Palmgren 1986, 215–216.)

”Me ajateltiin etukäteen että EPPU NORMAALI – haastattelusarjassa TORVINEN olisi varmaan helpoin haastateltava, se kun on niin avoin ja leppoisa luonne. Mutta toisin kävi, ei tosin TORVISEN syystä – luonnonvoimat oli meitä vastaan.”

Malisen (2019, 29.) mukaan tajunnanvirtakuvausta voidaan käyttää kerronnan muotona myös journalismissa esimerkiksi, kun kuvataan toimittajan ajatuksia haastattelutilanteessa. Valitsemani esimerkki Torvinen-jutun alusta on selkein esimerkki tästä. Miettinen käyttää minä-muotoisen kuvauksen sijaan me-muotoa, joka on koko tekstin tunnuspiirre.

Esimerkissä Miettinen kuvaa Hilseen toimituksen ennakkoajatuksia tulevasta haastattelusta, ja viittaa lopussa myös haastattelutilanteen lopputulokseen, sen tekemättä jäämiseen, kertomalla luonnonvoimien olleen jutun tekijöitä vastaan. Tässä esimerkissä tajunnanvirtakuvauksesta esitetään siis jutun kirjoitushetkeä haastattelutilanteen jälkeen sekä menneisyyttä.

Suurta osaa Torvinen-jutun reportaasimaisesta osuudesta voi pitää kirjoittajan sisäisenä kerrontana, koska muutamaa virkettä lukuun ottamatta koko artikkeli on kirjoitettu me-muotoon. Kerronta tapahtuu siis toimittajan kautta ja perustuu toimittajan omiin tulkintoihin, ajatuksiin ja muistikuviin haastattelupäivän tapahtumista. Tässä opinnäytetyössä käyttämäni esimerkki on sisäistä monologia.

Mainitsen analyysin kuvausta käsittelevässä osuudessa, kuinka haastattelutilanteen ja toimittajan oman toiminnan avaaminen voi päästää lukijan syvälle jutussa kuvattavaan tilanteeseen. Tajunnanvirtamainen kerronta, toimittajan sisäinen monologi, tarjoaa lukijalle samankaltaisia mahdollisuuksia eläytymiseen jutun tekoprosessin sisälle pääsemisen avulla.

”Eläytymisesitys on kertojan tai tekijän tekstiä, joka sisällöllisesti ilmaisee kuvattujen henkilöiden ajatuksia ja puhetta. Se ei ole varsinaista tajunnanvirtaesitystä eikä puhdasta kerrontaa tai dialogia.” (Palmgren 1986, 214.)

Suurin osa Hilseen Torvinen-jutusta on kirjoitettu me-muodossa. Jutun reportaasimainen osuus kertoo yhtä lailla kirjoittaja Miettisestä, valokuvaajana toimineesta Nokkosesta ja muusta seurueesta kuin tekstin aiheesta, Eppu Normaali-kitaristi Juha Torvisesta. Torvisen henkilökuvaa rakennetaan muutamissa kappaleissa, jotka erottuvat tekstistä me-muodon vaihtuessa kolmanteen persoonaan.

Valitsemani esimerkki eläytymisesityksestä löytyy Hilseen jutun ensimmäiseltä sivulta ennen ensimmäistä väliotsikkoa. Lainaamassani osuudessa Juha Torvinen on saapunut Hämeenlinnan rautatieasemalle, jossa Hilseen mukaan häntä odottivat niin vastaanottokomitea kuin laaja kansanjoukkokin.

”Selvästi liikuttuneena suuri taiteilija suuteli herttaista kaupunkivaakunaa viirin jalustassa ja ojensi sen paikalle sattuneelle kondyktööri TEUVO ANDERSSONille säilytettäväksi. Puheensa jälkeen kitarataiteilija TORVINEN jakoi paikalle kokoontuneelle proletaariaatille viiden markan seteleitä ja lausui: ”Me tahdomme kaikille pelkkää hyvää.”

Julkaisun tyylin ja aikaisemman analyysini perusteella on syytä olettaa, että valitsemani esimerkki eläytymisesityksestä, ja näin ollen myös sen avulla esitetyt Juha Torvisen puheet, tuntemukset ja ajatukset, ovat ainakin osin fiktiivisiä. Miettinen kirjoittaa Torvisen jakaneen ”paikalle kokoontuneelle proletaariaatille” viiden markan seteleitä ja suudelleen Hämeenlinnan kaupungin vaakunaa ”selvästi liikuttuneena”. Tämä luo mielikuvan valtiovierailumaisesta tunnelmasta ja merkkihenkilön saapumisesta kaupunkiin. Proletariaattiin eli vähävaraiseen työväenluokkaan viittaaminen ja almujen jakaminen heille korostaa puolestaan Torvisen asemaa tunnettuna ja menestyksekkäänä henkilönä.

Miettinen kirjoittaa Torvisen suudelleen Hämeenlinnan vaakunaa selvästi liikuttuneena. Virke sisältää tapaa ilmaisevan adverbini (*selvästi*) *liikuttuneena*, joka on Hilseen artikkelin selkeimpiä esimerkkejä eläytymisesityksen mukaisesta kerrontatavasta. Vastaavanlainen ilmaisu löytyy myös artikkelin toiselta sivulta: ”kiinnostuneesti TORVINEN kuunteli mm. tunnettujen ska-yhtyeiden rytmisiä esityksiä”

4.4 Tulokset

Tulkitsin tässä opinnäytetyössä punklehtiä tekstianalyysin keinoin. Valitsin kolme erityyppistä juttua, jotka on mahdollista yhdistää journalismiin laajemmin tekstilajiensa puolesta. Pääkirjoitukset, kolumnit ja henkilökuvat ovat musiikkilehtien tai yleisemmin aikakauslehtien perustavaraa.

Tutkimani aineiston, kolmen yli neljäkymmentä vuotta vanhan punklehden sivut ovat täynnä ironiaa, intertekstuaalisia viittauksia ja eräänlaista lehtimaailman ”neljännen seinän rikkomista”. Esimerkiksi Hilseen rajattu kohderyhmä mahdollistaa Lehtolan pakinassa lukijoiden suoran puhuttelemisen. Eppu Normaali -kitaristi Juha Torvisesta kertovassa henkilöjutussa tarinan päähenkilöiksi nousevat Torvisen sijaan jutun tekijät.

Pyrin löytämään tutkimuksessani zine-julkaisujen tekstillisiä erityispiirteitä. Tekstianalyysien perusteella aineistosta erottuivat etenkin tekstilajien rajojen rikkoutuminen, sarkasmin ja ironian laajamittainen käyttö tekstillisenä tehokeinona, kirjoittajien asiantuntijuuden ilmeneminen sanavalinnoista sekä kerronnan muotojen monipuolinen hyödyntäminen arkistenkin tapahtumien kuvaamiseen.

Kuusinen ottaa pääkirjoituksessaan kantaa punknuorison käsittelytapaan valtamediassa. Kuusinen asemoi itsensä pääkirjoituksessa asiantuntijaksi, osaksi punk-kulttuuria ymmärtävien joukkoa kirjoittamalla muun muassa punkkarien ja punkkien erosta ja kutsumalla Pelle Miljoonaa tuttavallisesti Pelleksi. Nämä valinnat antavat painoarvoa Kuusisen väitteelle, jonka mukaan väkivaltainen helsinkiläisnuoriso ei edusta todellista punk-kulttuuria. Kuusinen osoittaa omalla asiantuntemuksellaan myös Etelä-Suomen Sanomien toimituksen perehtymättömyyden punkiin ilmiönä.

Lehtolan pakina on kielellisiltä valinnoiltaan poikkeuksellinen. Pakina mahdollistaa tekstilajina proosamaisten tehokeinojen käyttämisen, ja Lehtola hyödyntää vapauttaan runsaasti. Tehokeinoista erottuvat erityisesti typeryys-sanan toisto ja pakinalle tyypillisen provokaation kohdentaminen Hilse-lehden kohderyhmään sarkasmiin verhottuna.

Miettisen Torvinen-juttu sisältää laajan valikoiman kerronnan keinoja huolimatta sen tapahtumien turhanpäiväisyydestä. Monipuolinen kerronta tekee verrattain tapahtumaköyhästä reportaasista mielenkiintoisen, ja luo tarinan tyhjistä. Erityistä huomiota tekstissä herättää me-muotoinen kerronta, joka nostaa jutun tekijäjoukon osaksi tarinaa sen varsinaisen kohteen, Juha Torvisen lisäksi.

5 Pohdintaa ja johtopäätöksiä

Tässä luvussa pyrin perustelemaan tutkimukseni merkittävyyttä tuomalla tulokseni osaksi laajempaa kontekstia. Zine-julkaisut ovat osa sekä punk-kulttuuria että rock-journalismin kenttää. Vertailen aineistosta tekemiäni havaintoja valtaviiran rock-journalismiin ja etsin yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia aineiston ja valtaviiran rockmediasta tekemiäni havaintojen välillä. Lopussa arvioin omaa suoriutumistani tutkimustulosten ja työprosessini vahvuuksien ja heikkouksien kautta.

5.1 Tutkimuksen merkittävyys ja omat johtopäätökseni

Valitsin opinnäytetyöni aiheeksi punklehdet ja niissä käytetyn kielen erityispiirteet, koska punklehtien rooli suomalaisen kulttuurijournalismin historiassa on mielestäni valitettavan aliarvostettu. Kerroin tässä opinnäytetyössä zine-kulttuurin toimivan jossain määrin perinteisen kulttuurijournalismin vastavoimana. Korkeakulttuurin tai suurten yleisöjen populaarikulttuurin sijaan punklehdet nostivat, ja nostavat edelleen esiin alakulttuuri-ilmiöitä, pienen ja omistautuneen tekijäkuntansa omia kiinnostuksen kohteita.

Alakulttuuri-ilmiö voi kuitenkin nousta merkittäväksi. Punklehtien kulta-aikana 70- ja 80-lukujen taitteessa niiden käsittelemät aiheet, punkkulttuuri ja sen keulakuvina toimineet muusikot olivat Suomessa ja maailmalla popkulttuurin ytimessä. Analysoimieni Hilselehden numeroiden ilmestymisvuonna 1980 Eppu Normaalin ja Hassisen Koneen albumit myivät kultalevyyn oikeuttavan määrän albumeita. Vuonna 1981, jolloin analysoimani Aivopesu-numero ilmestyi, samaan saavutukseen pääsi puolestaan Pelle Miljoona albumillaan Moottoritie on kuuma. (Musiikkituottajat s.a)

Monet nuoret zinetekijät päätyivät myöhemmin kaupallisen median palvelukseen. Aivopesun Rami Kuusinen ja Hilseen Kimmo Miettinen olivat perustamassa Rumbaa vuonna 1983. Jyrki Lehtola on puolestaan Suomen tunnetuimpia kolumnisteja, joka kommentoi kärkkäästi ilmiöitä ja uutisaiheita vielä nykypäivänäkin iltapäivälehtien sivuilla.

Punklehtien tekstisisältöjen osalta yhtäläisyydet nykyiseen suomalaiseen rockmediaan ovat mielestäni melko vähäiset. Tekijäluetteloista löytyvistä yhteyksistä huolimatta nykyisen rockmedian ilmaisutapojen kirjo ja juttutyyppeiden valikoima on mielestäni esimerkiksi Aivopesuun tai Hilseeseen verrattuna kapea. Nykyään vain verkossa julkaistavan Rumban sivuja selaamalla törmää muutama hallitsevaan juttutyyppiin; levyarvosteluihin, artistihaastatteluihin sekä lyhyisiin uutisiin. Samankaltaisia juttuja esiintyy myös punklehtien sivuilla, mutta niiden sisältö on selvästi vapaamuotoisempaa.

Tekemieni tekstianalyysien ja arkistomateriaaliin tutustumisen perusteella punklehtien sisällä tekstilajit sekoittuvat usein toisiinsa, ja kieli on ylipäättään monimuotoisempaa kuin perinteisessä mediassa. Rumban artistihaastattelut on toteutettu pääasiassa kysymys-vastausmuodossa, ja toimittajan kysymykset käsittelevät lähinnä artistien ajankohtaisia asioita, kuten tuoretta albumia tai tulevaa konserttia. Hilseen Juha Torvinen -juttu erottuu tässä opinnäytetyössä analysoimani reportaasimaisen osuuden lisäksi myös lopun kysymysosuuden aihepiirien laajuudella. Torviselta kysytään muun muassa päivätöistä luistelukentän auraajana, kissoista sekä mielipidettä Suosikki-lehdestä.

Punklehtien tekstien tyyli toimii esimerkkinä punk-kulttuurin tunnuspiirteistä jo itsessään. Tekstien rakenne, käytetyt kielikuvat ja huumori vievät jutut kauas perinteisestä journalismista ja toimivat mielestäni vastakulttuurin ilmentymistapana samaan tapaan kuin rosoinen punkmusiikki verrattuna sitä edeltävään progressiiviseen rockiin, joka perustui soittajien teknisiin meriitteihin ja ”musiikin sääntökirjojen” omaksumiseen. Tekstien vapaamuotoisuus yhdistyy mielestäni loogisesti myös zine-julkaisujen ulkoiseen vapaamuotoisuuteen. Käsin taitetut ja yhteen liimatuista tekstinpätkistä koostuvat lehdet ovat ulkoasultaan vähintään yhtä normien vastaisia kuin niiden sisällä oleva tekstisisältö.

5.2 Oman oppimisen ja tutkimuksen onnistumisen arviointi

Tämän opinnäytetyön tärkein anti itselleni on ollut tekstianalyysiin tutustuminen tutkimusmetodinä. Tekstejä analysoidaan Haaga-Helian journalismin koulutusohjelmassa mielestäni harmillisen vähän, joten päätin käyttää opinnäytetyöni mahdollisuutena analysointitaitojeni kartuttamiseen.

Tiesin jo etukäteen, että valitsemani aineistomateriaali tulee aiheuttamaan minulle hankaluuksia sen vapaamuotoisuudesta johtuen. Halusin kuitenkin käyttää nimenomaan zine-julkaisuja opinnäytetyöni aineistona, koska zinekulttuuri ansaitsee enemmän huomiota monipuolisten sisältöjensä osalta. Aineistona käyttämissäni punklehdissä ei ainoastaan haastatella bändejä ja artisteja, vaan kirjoitetaan kantaaottavasti ilmestymisaikanaan ajankohtaisista aiheista sekä käytetään monipuolista kieltä ja poikkeuksellisia kielikuvia tarinoiden kertomiseen ja ilmiöiden avaamiseen.

Kuten kerroin jo aikaisemmin tässä opinnäytetyössä, tarkoitukseni ei ollut muodostaa kattavaa kokonaiskuvaa zine-julkaisujen, tai edes punklehtien, tekstillisistä erityispiirteistä. Valitsin kolme mielestäni analyysin kohteeksi sopivinta esimerkkiä osoittaakseni joitain tunnuksenomaisia piirteitä zine-journalismista. Näitä havaintoja ja teksteistä osoittamiani

huomioita ei voi soveltaa laajempaan käyttöön sellaisenaan, mutta ne tarjoavat mielestäni hyvän syventymisen muutamaa zine-journalismin piirteeseen pienen aineiston sisällä.

Työni tulos on subjektiivinen, ja toinen tutkimuksen tekijä saattaisi nostaa teksteistä esiin muita huomionarvoisia seikkoja. Tämä subjektiivisuus johtuu tekstianalyysin laajuudesta työkaluna. Tekstianalyysi voi olla kaikkea sanatarkasta lähiluvusta tekstilajinmukaisuuden arviointiin. Toivon tämän opinnäytetyön tekemällä vaikuttaneeni osaltani kuitenkin kahteen asiaan journalismin koulutuksessa ja alalla ylipäätään. Tekstianalyysin hyödyllisyyden osoittamiseen journalististen tekstien tulkinnassa, ja sen harjoittamisen lisääntymiseen esimerkiksi tulevaisuuden koulutuksessa sekä zine-julkaisujen, erityisesti 70- ja 80-lukujen vaihteessa ilmestyneiden punklehtien, tekstisisältöjen monipuolisuuden nostamiseen esille.

Tämän tutkimuksen suurin vaikeus oli tutkimuskysymysten rajaaminen. Päädyin ratkaisuun, jossa muotoilin tutkimuskysymykset aineistomateriaalista nostamieni havaintojen avulla ja lopussa sain määriteltäjä jokaisesta tekstistä analysoimani seikat järkeviksi tutkimuskysymyksiksi. Toisena haasteena oli aikataulut. Koronapandemia vaikutti myös tämän opinnäytetyön valmistumiseen. Etätyön ja etäopiskelun ohessa tietokoneen ruudun tuijottaminen opinnäytetyön työstämiseksi tuntui ajoittain lähes mahdottoman vaikealta. Kevään 2021 aikana tapahtuneessa loppurutistuksessa löysin kuitenkin viimeisen tarvittavan motivaation työni viimeistelyyn.

Kuten tässä opinnäytetyössäni olen parhaani mukaan osoittanut, punklehtien kieli on rikas ja poikkeuksellinen. Näiden lehtien tekijät kasvoivat myöhemmin merkittäviksi journalisteiksi, mutta heidän ensityönsä ansaitsevat mielestäni erityismaininnan. Rockjournalismi elää samaa muutoksen aikaa kuin koko media-ala, mutta uskon joukosta erottumisen tuottavan hedelmää myös tulevaisuudessa.

Lähteet

Bartel, J. 2004. From A to Zine. American Library Association. Chicago.

Boxer, D. 2002. Applying Sociolinguistics. Domains and face-to-face interaction. John Benjamins Publishing Company. Amsterdam.

Heikkinen, V. 2020. Tekstianalyysi. Miksi kielellisillä valinnoilla on merkitystä?. Gaudeamus. Helsinki.

Hellman, H. & Jaakkola, M. 2012. "From aesthetes to reporters: The paradigm shift in arts journalism in Finland". Journalism, 13 (6), 783–801. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201701191045>.

Hotokka, P. 2005. Ponikavereita ja muita sisäpiirin juttuja. Vaatimaton pienlehti luo pohjaa yhteisöllisyydelle (Pro gradu). Tampereen yliopisto. Tampere. Luettavissa: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-15208>.

Hurskainen, A. 2014. Art-Pate. Image-blogit. Luettavissa: <https://blogit.apu.fi/plainsongs/art-pate/>. Luettu: 1.5.2021

Julkisen sanan neuvosto. 2013. Journalistin ohjeet ja liite. Luettavissa: http://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/. Luettu: 26.1.2021

Kielitoimiston ohjepankki. 7.3.2021. Toisto. Luettavissa: <http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/haku/toisto/ohje/665>. Luettu: 7.3.2021

Kielitoimiston sanakirja. 2020. Helmi. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone OY. Luettavissa: <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/helmi>. Luettu: 26.1.2021

Kukkonen, L. & Raatikainen, M. 2014. Kohti Wit-lehden ensipainosta (AMK-opinnäytetyö). HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. Helsinki. Luettavissa: <http://www.theseus.fi/handle/10024/82221>. Luettu: 21.3.2020

Kuutti, H. 2012. Mediasanasto. Media Doc Oy. Luettavissa: <https://issuu.com/harriwickstrand/docs/mediasanasto/6>.

Mediatalo ESA. 2021. Etelä-Suomen Sanomat. Luettavissa:
<https://www.mediataloesa.fi/printtimainonta/etela-suomen-sanomat/> Luettu 26.1.2021.

Miettinen, K. 2021. Suomipunk 1977–1981. Like Kustannus. Helsinki.

Mikola, E. 2008. Kolme vuosikymmentä talonvaltauksia. Teoksessa Stranius, L. & Salasuo M. Talonvaltaus liikkeenä – miksi squat ei antaudu?, s. 17–19. Nuorisotutkimusverkosto. Helsinki.

Musiikkituottajat s.a. Kotimaiset kulta- ja platinalevyt 1980. Luettavissa:
<https://www.ifpi.fi/tutkimukset-ja-tilastot/kulta-ja-platinalevyt/1980/>. Luettu: 23.4.2021.

Musiikkituottajat s.a. Kotimaiset kulta- ja platinalevyt 1981. Luettavissa:
<https://www.ifpi.fi/tutkimukset-ja-tilastot/kulta-ja-platinalevyt/1981/>. Luettu: 23.4.2021.

Paaso, J. 2015. Jee, Suuri Pulunhuijaus : Suomalaiset punk- ja underground-pienlehdet ja niiden kulttuurinen tyyli vuosina 1967–1982 (pro gradu). Helsingin yliopisto. Helsinki. Luettavissa: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/155030>.

Palmgren, M-L. 1986. Johdatus kirjallisuustieteeseen. WSOY. Juva.

Päkkilä, L. 2004. Pohjakuohua pinnassa: Pakinan lukijat. *AVAIN - Kirjallisuudentutkimuksen Aikakauslehti*, (1), 60-64. Luettavissa:
<https://doi.org/10.30665/av.74600>.

Tieteen termipankki. 7.3.2021: Kirjallisuudentutkimus: pakina. Luettavissa:
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kirjallisuudentutkimus:pakina> Luettu 7.3.2021

Aineisto:

Kuusinen, Wittingsten, Lehtola, Miettinen, Rakovalkea, Peruspieru, Vanhatalo. 1981. Aivopesu 6. Lahti. Luettavissa: https://oranssi.net/pienlehdet/aivopesu_1981_6.html

Miettinen, Nokkonen, Mikkola, Kallio, Vuokola, Paretskoi, Mattila, Lehtola, Kuusinen, Laukka, Hipponen. 1980. Hilse 10 (1/1980). Hämeenlinna. Luettavissa:
https://www.oranssi.net/pienlehdet/Hilse___1980__10.html

Miettinen, Nokkonen, Mikkola, Kallio, Vuokola, Paretskoi, Mattila, Lehtola, Myllymäki,
1980. Hilse 11 (2/1980). Hämeenlinna. Luettavissa:
https://www.oranssi.net/pienlehdet/Hilse___1980__11.html

Liitteet

Liite 1: Hilse 2/80: John Fogerty paljastaa – Pidän Torvisesta! (Miettinen 1980, 15–20)

WIN HILSESSÄ III

JOHN FOGERTY PALJASTAA

PIDÄN

kamalisti vadelmista, mutta
en ole koskaan kuullutkaan

TARVISESTA!

h
1
2.
h
1
a-
s/
neull
s/
/1.
ing
sin-
sty-
KA
(3).
2.
ca.
u
E-
S
4A
ca
aa-
can
t-
LU
1
tu,
25-
ygn
ca
ite:
2N-
ARVI
r-
K.

→
(15)

teksti: MIETTINEN

kuvat: NOKKONEN, ellei
muuta ole mainittu

KAIKKI KAI TIETÄÄ ETTÄ JUHA
TORVINEN ON EPPU NORMAALIN
PITKÄTUOKKAINEN VASENKÄTINEN
KITARISTI, JOKA TYYPPI WILLISTI
LAVALLA JA LAULAA MIENAS-
TI "JOHN FOGERTYN", MIENEN
TAVANNEET TIETÄÄ MYÖS ETTÄ
SE ON YSTÄVÄLLINEN JA REILU
JA HUKAYA KAVARI; HÖH,
TORVINEN SE ON ROCKBIS-
NEKSEN MUKAVIMPIA IHMISIÄ,
ALKAA USKOKO MUUTA.

Me ajateltiin etukäteen että
EPPU NORMAALI -haastattelussa-
jassa TORVINEN olisi varmaan
helpoin haastatettava, se kun
on niin avoin ja leppoisa luon-
ne. Mutta toisin kävi, ei tosin
TORVISEN syyistä - luonnonvoimat
oli meitä vastaan.

Meinaan kerran tou tälven lopulla
TORVINEN tuli Hämmeeniinau
MAIPIN kanssa kyläilemään, ajatel-
tiin että vaihdetaan vähän kuu-
lumisia istutaa iltaa ja puhu-
taan vähän mankallekin. Kolme
softekkiä G-90 -kasettia oli ost-
nut ja magnetofonin siskolta
lainannut. Olin myös ostanut pari
pulloa sellaista punaista ja pa-
hanmakuista viinää, josta uudem-
pikin EPPU tunnusti piti.

NOKKONEN kanssa menttiin loppu-
iltapäivästä rautatiealuetta ase-
malle pariskuntaa vastaan, ensin
me kätelimme vieraita ja luo-
vutimme heille Hämmeeniinau-
viirit. NOKKONEN piti sievän pu-
heen, jossa toivotti vieraat tervet-
ulleiksi ja mainitsi koko Häm-
meeniinau kaupungin seuraava-
van suurella miehenkinnolla
tätä vierailua ja että taitelijat
TORVISEN vierailu oli paitsi hen-
kilökohtainen ilo, myös suuri kun-
niansosioituksensa koko Hämmeeniinau
kauniisti kukoistavalle kulttuuril-
le. Asemalle kerääntynyt laaja
kansanjoukko taputti suopeasti
häntä, mutta herkistyi pian
kuulemaan instrumentaalista
TORVISEN vastapuhetta. Lyhyes-
sä mutta harmoonisessa puhees-
saan artisti TORVINEN kiitti
HILSE YHTYMÄN vastaanottokom-
iteaa ja koko Hämmeeniinau
kaupunkia mieltä ylentävästä
vastaanotosta ja tyylikkäästä
viiristä, jonka kuuluu musiikko
kertoa kotitalossaan asettavansa
takan reunalle kaikkein rakkain-

pien muistoensidenssi joukkoon.
Selvästi liikuttuneena suuri taiteli-
ja suuleli herttaista kaupunki-
vaakunaa viirin jalustassa ja
ojensi sen paikalle soitulle
kondyktööri TEUVO ANDERSSONILLE
säilytettäväksi. Puheensa jälkeen
kitarataiteilija TORVINEN jakoi
paikalle kokoontuneelle proletaar-
iaatille viiden markkan seteleitä
ja lausui: "Me tahdomme kaikki-
le pelkkää hyviä."

Hohtavat hampaat

Virallisista muodollisuuksista so-
vittuamme päätimme viedä mat-
kasta väsyneet virkistyskäynnille
edläseen pub-tyyliseen ravinto-
laan, jossa sitten maistelimme hie-
man mietoja alkoholijuomia, paitsi
NOKKONEN, joka uskonnollisista
syyistä joi keltäistä apelsiinilimp-
pavia. Relasimme myös hieman
sähköfortunaa (vahvaanomaisesti
tunnettu Flipperinä), mutta peli oli
ilmeisen huonossa kunnossa, koska
saimme vain huonoja tuloksia ja
nk sähköreitäkin tuli niukanlaisesti.

Keskustelimme niitä näitä, jossa
yhteydessä TORVINEN mm. vhaimit-
si että on hauskaa matkustaa
vieraaseen kaupunkiin uulilla
muutenkin kuin työasioissa ei
siis soitotarkoituksessa. Vähäpää-
siinä istuskellessamme osasimme
arvata että muutama viikon ku-
luttua COCA COLA -yhtiö kiuisaisi
työntekijöitään GUATEMALASSA ja
poliisi leikkaisi irti ihmisten päitä
EL SALVADORISSA. Sen sijaan arve-
limme että poistuisimme paikalta
NOKKONEN ikiemällä SMAB-
henkiläutolla, niin tietysti ta-
pahtuikin tavin (n. 15 min.) ku-
luttua.

Pientä ruokaa ostimme ja menimme
HILSEEN -oh-toimistoon, jossa
otimme joitakin valokuvia, nautim-
me hiukan kauniin punaista vä-
keästä alkoholijuomaa sekä että
myös also puhuimme niitä näitä.
Sovimme alustavasti mistä
puhuisimme sisäroni kasetti-
netofonille ja suoritimme ns.
soundcheckin (Soundzhek). Sit-
ten aloimme kilvan moitti-
maaan haastattelutilan-
teen teennäisyyttä ja ty-
peryyttä. Päätimme kuluttaa hie-
man lisää aikaa ja palata sit-
ten uudelleen asiaan. Koska haas-
tatelutilamme olisi vähän myöhem-
min yhtään miellyttävämmän
tuntuinen. NOKKONEN otti li-
(16) sää valokuvia, söimme muuta-

TORVISEN JUSSI soittaa kitaraa
yhtyeensä keikalla Iin RYSAKLUBILLA
syksyllä 1973. Huomatkaa ilmeet,
yläkuvasa roipas partiolaishymy,
(englanniksi "a bum note") ja ala-
kuvasa hahioitunut ihastus-ilme
(englanniksi "a guitar solo").

TORVINEN juo vasemmalta kädeltä (yläkuu)
ja yhtiä sajuvasti oikealta kädeltä (alakuu)

mitä välipaloja ja kuuntelimme hieman levyjä, kiinnostuneesti TORVINEN kuunteli mm. tuunettujen ska-yhtyeiden rytmisiä esityksiä. Kello kahdeksan tienoilla palasimme sitten toiveikkaina asiaan, mutta ei; haastattelutilanne tuntui yhä teennäiseltä ja typerältä.

PÄÄSIÄISEKSI LEIVOTAAN

Esitettiin ajatus elokuviin menosta. Jospa haastatteluviire löytyisi paremmin reippaan urheilunhenkisen elokuvan jälkeen. Esitys sai runsaasti myönteistä huomiota osakseen ja niinpä valitsimme tilanteeseen sopivaksi elokuvaksi JAMES BOND-hupailuseikkailun CASINO ROYALE, pääosissa DAVID NIVEN, URSULA ANDRESS, PETER SELLERS, ORSON WELLES, WOODY ALLEN inc. Matkalla elokuvateatteriin poimimme mukaamme rampali-valokuvaa ja HARRY LAURI BERTILIN ja parilla eväspullolla yuud piileillä varustautuneina valmistauduimme kohtaamaan elokuvan hurin ja jännityksen.

Elokuva oli tarpeeksi huvittava ja jännittävä, sen päätyttyä päätimme poistua HILSEEN toimistoon haastattelun tekoon. Automme oli kuitenkin varomattomasti pysäköity erästä ravintolaa vastapäätä, ylyimme pyrkimään ynielle oluelle kyseiseen ravintolaan. Ravintolan portsaarihenkilö keksi mieliharmiksemme luuri ruveta sulkemaan ravintolaa, eikä suostunut enää ottamaan uusia asiakkaita sisään. Palasimme autoon ja pyysimme NOKKOSTA pysäköimään varomattomasti autonsa jonkun toiseen ravintolan eteen.

Toisen ravintolan portsari sanoi kuitenkin tyyliä "oi käy" ja jatkoi "neiti taitaa olla hienoman nauttiinut". Koska täällä eletässä ei saa jättää portsaaria muuttamaan keran päätettyä sullouduimme taas autoon ja päätimme kohtalouksemme tyyliä lähten haastattelun tekoon. Pientä pelemiekkäitä aiheutti epäsel-

vyys siitä tarkoittiko emportsaaripolisi nauttineella reidillä MAIPPI-neitiä vai kauhiskutrista TORVIS-herraa.

HILSE-konttorissa ensimäinen idea oli tehdä ensin haastattelu ja majoittua siihen yön yli. Toinen idea oli siirtää haastattelu "toiseen kertaan" ja laittaa vievaat ydjunalla Tampereelle. Jälkimmäinen idea toteutui jonkolla paremmaksi ja taas mentiin autolla. Rautatieasemalla alkoi omatunto hieman soimata ja niinpä päätettiin viime hetkellä tehdä TORVINEN aiheineu juttu siten että HILSE lähettäisi TORVISLLE kirjeitse joitain typeriä kysymyksiä, joihin TORVINEN kirjeitse vastaisi. Jutun aikuun keksittiin lailettavaksi pieni selostus illan tapahtumista. Koska illa ollu mukava kerrottiin molemmu puolin että illa oli ollut mukava, suunniteltiin tapaavamme uudestaan ja lopuksi vielä hoiutettiin. Aikaa myöten kaikki osapuolet vetäytyivät levolle ja nukkuivat.

Kukin tavallaan

Vaikka huvittelumielessä taitelijja TORVISEN hämmöselinwamatka oli erinomaisen onnistunut piilee siinä kuitenkin tärkei seikka opittavaksi kaikille lehden tekijöille. Mitä tästä opimme? Minkä virheen teimme kyseisessä haastattelutilanteessa? Opimme tietenkin sen ikimuistoseu seikan että carilloa ei sovi blandata spraitilla; siitä tulee pahaa.

'KUMPI OIKEIN'

Ne niin, ajan kuluttua lähetimme TORVISLLE typeriä kysymyksiä, joihin TORVINEN sittemmin vastasi. Seuraavassa esitämme joitain kysymyksiä ja vastauksia, ne kulkee joksoenkin kankkesti, mutta ottakaa huomioon olesuhteet.

(17)

KOTIA AJATELLEN

HILSE: Mitä vanhat EPPU-levyt tuntuu sinusta nykyisin?

TORVINEN: AKNEPOP oli aika hurja juttu aikoinaan, vaikka pian sen tekemiseen järkeen tuntui siltä, että sen olisi voinut tehdä noin 10 kertaa paremmin. Nykyisin se kuulostaa lähinnä hassulta. Sitä voisi soittaa radiossa tuumomppia-ohjelmassa, jos sellainen vielä olisi.

HILSE: Oletko tehnyt tai aiotko tehdä musiikillisia töitä Eppujen ulkopuolella? Tuottajana?

TORVINEN: Aikoinani soitin ARHIRO-nimisessä humppatriossa. Sittemmin soitin ÖYSTILASSA ja HEIMO HÄMÄHÄKISSÄ. Viimeksi mainittu oli minun ja MARTIN pieru-projekti, joka piti kai yhden harjoitukset, jos niitäkään. Tulevaisuudesta on tässä vaiheessa vielä oikeastaan mahdotonta sanoa. Ei minusta tuotajaksi ole, en ymmärrä niiden nappuloiden päälle yrittää mitään.

HILSE: Mitä pidät AKUN TEHDAS -lp:stä?

TORVINEN: Levy on ihan onnistunut. Ehkä jälki olisi voinut olla vähän huoleellisempaa. Parasta siinä oli muutama tosi hyvä sanoitus. Eniten häiritsee pari tärylepiä.

HILSE: Jos et soittaisi Eppussa missä/millä/kenen kanssa haluaisit soittaa?

TORVINEN: Varmaankein soittaisin HUOVISEN TIMON kanssa WHO- ja CCR -piisejä. Tuskinpa muuta keksisin.

HILSE: Onko Eppu Normaali koskaan meinannut hajota?

TORVINEN: Jos emme aikoinaan olisi päässeet tekemään POLIISI-singletä, niin tätä yhtyettä ei olisi, koska SAARELA ja PANTSE muuttivat silloin Helsinkiin ja ilman singleä ei olisi ollut mahdollisuuksia eikä motivaatiota jatkaa, ei ainakaan silloisessa kokoonpanossa.

HILSE: Onko suunnitelmassa uusia Eppu-levyjä?

TORVINEN: Lappukeväästä mahdollisesti single. Kesällä live-levy. Mitään ei kuitenkaan tiedä vielä varmaksi.

HILSE: Muuttuuko bändin tyyli? Mihin suuntaan kehitytte, jos pystyt sanomaan tässä vaiheessa?

TORVINEN: Jos jotain muutoksia tulee, niin ehkä WHO-suuntaan. Mitään harkittuja muutoksia ei ole tulossa,

EPPU NORMAALIN NUOSU JA TUHO

Neliä nuorta miestä mieltii: "Voisimmehan me munten perustaa sellaisen rock ja roll -yhtyeen, mutta kun meillä ei ole laulajasedustusta."

Yllättäen viides nuori mies ryhtyy venonpuoleisesti paikalle ja kertoo: "Minä olen teidän laulajasedustaja." Muut nuoret miehet nauravat ihmettelevästi, kun viides nuori mies niin reippaasti otti paikkansa rytyksessä.

Pian muut nuoret miehet tottuivat viidennen nuoren miehen hahmoon, mutta bassonsoittaja nuori mies Mikko ajattelee: "Tähän tuon HULKUN kanssa on kauan samassa koplassa viihdy."

Kuvat: Jani Lehtosaari

YLÄKUVA: Nivalassa syksyllä 1979

ALAKUVA: Tunnettuja hippejä mukaville **PROVINSSI ROCK**-festivaaleilla 1979. Torvinnon soittaa mieluumasti paltain palou. (Kuva: Nuija Tähti)

eikä ole tähän mennessä tullutkaan. Kaikki meidän musiikkimme muutokset ovat tulleet täysin luonnostaan, mitään ei ole harkittu.

HILSE: Huuttiko **SAARELAN** ero mitenkään muuttanut bändin sisäistä vallasuhteita?

TORVINEN: Ei ainakaan vielä ole tullut mitään muutoksia. Vaikea sanoa tulevaisuudesta.

Kevään kynnyksellä

HILSE: Kuinka vanha, pitkä, painava olet?

TORVINEN: 21 (syntynyt 24.03.1959), 175 cm ja 61 kg.

HILSE: Oliko sinulla poroja silloin kuin asuit nuorena Rovaniemellä? Oliko siellä erilarsta?

TORVINEN: Poroja ei ollut, ei liioin jäkäkahuja. Rovaniemellä ja yleensä pohjoisessa ihmiset ovat valtavasti paljon välittömämpiä kuin etelässä, jossa vain kyvällään toisia.

HILSE: Pidätkö kissoista yleensä vai **MISSU**sta vain?

TORVINEN: Pidän lähinnä **MISSU**sta mutta kyllä muutkin kissat ovat lähellä sydäntäni. Ne eivät ole niin kuin koivat, jotka tekevät kaikkia älyttömyyksiä ihmisen käsystä. Kissat käyttävät ihmistä häikäilemättömästi hyväkseen. **MISSU** oli ihan musta ja kaikkein viisain. Eläinlääkäri lopetti sen kun sille tuli munuaisryijä. Kaikki mitä siitä kerroin Suosikissa oli totta.

Minulla ja Torvisella on molemmilla ollut kaikkein viisain kissa, joka on lähtenyt kesken kaiken muille maille ja jonka menetyksestä ei olla vieläkään täysin toivottu. Minun kissa oli iso **KISSA-niminen repaleinen ja rikkihapettu kolla, joka luuli ystävänsä shaalipeittoa emokseen. Heillä on toinenkin yhteinen muisto menneisyydestä; otettiin molemmat toissa talvena kaupungin/kunnan töissä luisturatoja jäädyttämässä ja auraaamassa.)**

HILSE: Teitkö kentan aurauksia käsin vai koneella? Kerro lisää?

TORVINEN: Auraukset tein käsin. Aamuisin menin töihin kello 7, yleensä lähdimme jumalattomassa pakkasessa jäädyttämään ja ruiskuttelemaan kylmää vettä yläjärven eri kaukaloihin. Eipä siitä juuri muuta mieleen jäänyt kuin että aina oli mandottoman kylmä.

HILSE: Mistä suomalaisista bändeistä pidät, mistä ulkomaalaisista?

TORVINEN: Suomalaisista hyvät ovat **JUICE**, **VOX** silloin tällöin, **PROBLEMS** ja **SLEEPYSLEEPERS**. Sellaista yhtyeestä kuin **LIZ & THE LIZARDS** voi vielä tulla jotain, jos ne lakkaavat nielemästä rautakankia ennen lavalle menoa. Ulkomaalaisista **CCR** on aina ollut ylivoimainen yksiköinen ja tulee var-

maan aina olemaanakin. **COSMO'S FACTORY** di eka äläpe jota niiltä kuulin. Se oli sitä aikaa kun vielä erään ystäväni kanssa leikin pikkusofilailla. Tämän ystäväni äiti voitti bingossa stereot ja lupasi sitten tämän kaverini valita mukana saatavat kaksi Lp:tä. Ne levyt olivat **LED ZEPPELIN II** ja **COSMO'S FACTORY**. Niitä sitten kuuntelimme päivät pästästään. Toista noista levyistä kuuntelen vieläkin, toista en. Muita suosikkeja ovat **WHO**, **RAMONES**, **BLONDIE** jne. Kyllähän niitä olisi vaikka kuinka paljon, mutta ei-köhän tuossa olleet ne kosimmat. **KOJO** on suomalaisista vielä aika hyvä. Ulkomaalaisista hyvä on myös **JOHNNY & THE DODGERS**.

HILSE: Miten suhtaudut **SUOSIKKII**?

TORVINEN: Kesti kauan kun ne siellä lehdessä tajusivat tuon meidän nimijutun, oli siis että **MARTTI** ei ole **EPPU**. Ne Suosikin jutut ovat sellaista roskaa, että minä olen täysin luopunut toivosta sen suhteen. Ne motdankään kirjoittamat jutut eivät mitään niin kovin erikoisia ole olleet. Saivat lopettaa koko lehden.

HILSE: Onko Syyriä sekkaa Pariisissa?

TORVINEN: En tiedä.

HILSE: Onko sinulta tulossa uusia piisejä? Minkälaisia?

TORVINEN: Saas nyt nähdä, en tiedä kokiinkö mitään. Jatsia olisi kiva tehdä.

HILSE: Mitä haluaisit sanoa nuorille aloitteleville bändeille ja kitaristeille?

TORVINEN: Tehkää omia lauluja ja yritäkää saada **OTE** soittamiseen. Ja kitaristit, minkä takia saa aina kuulla paikkakunnau punk-yhtyeen kitaristilta, että esikuvanaan hän pitää **STEVE JONES**ia tai **JOHNNY RAMONSA**. Se on nimittäin ristiriidassa sen kanssa että lavalla tuo nuori kitaristi yrittää kuulostaa **RITCHIE BLACKMORE**ta. Tämä pätee lähes poikkeuksetta koko maassa.

HILSE: Soitanko **ARTPOP COMBO**n singlillä? Kettä soittaa?

TORVINEN: Kaikki kunnia Hilseelle, mutta etteppä saaneet sensaatio uutista, en nimittäin paltasta ko. **COMBO**n soittajia.

...
Näin siinä siis kävi ja tuollaista tavaraa saatiin haastattelussa esiin. Pienen tauon jälkeen yritämme saada taas yhden **Eppu** jonkinlaiseseen haastatteluun. **MARTTI** on jo alustavasti lupautunut, **AKU** opäröi ja uusi **MIKKO** nauruskolop.

LOPPU

20

